

PREVENIREA VIOLENȚEI ÎMPOTRIVA FEMEILOR: ARTICOLUL 12 DIN CONVENȚIA DE LA ISTANBUL

O colecție de lucrări
cu privire la Convenția Consiliului Europei
privind prevenirea și combaterea violenței
împotriva femeilor și a violenței domestice

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

PREVENIREA VIOLENȚEI ÎMPOTRIVA FEMEILOR: ARTICOLUL 12 DIN CONVENȚIA DE LA ISTANBUL

O colecție de lucrări cu privire la Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice

Elaborată de

Marianne Hester,
Președinte privind violența
de gen și politică internațională,
Școala de Politici Publice,
Universitatea din Bristol (Regatul Unit)

și

Sarah-Jane Lilley,
Cercetător asociat,
Universitatea din Bristol (Regatul Unit)

Ediția franceză:

*Prévention de la violence
à l'égard des femmes:*

Article 12 de la Convention d'Istanbul

*Opiniile exprimate în această lucrare
sunt responsabilitatea autorilor și
nu reflectă în mod necesar politica
oficială a Consiliului European.*

Toate cererile privind reproducerea
sau traducerea integrală sau
parțială a prezentului document
trebuie adresate Direcției de
Comunicare (F-67075 Strasbourg
Cedex sau publishing@coe.int).

Orice altă corespondență referitoare
la prezentul document trebuie
adresată Direcției Egalitate din cadrul
Direcției Generale Democrație.

Toate adresele URL citate în
prezentul document au fost accesate
ultima dată la 4 aprilie 2014.

Copertă și așezare în pagină:
Foxtrot SRL

© Consiliul European, Octombrie 2022
Tipărit de Foxtrot SRL

Cuprins

INTRODUCERE	5
DOMENIUL DE APLICARE AL ARTICOLULUI 12	6
PREVENIREA VIOLENȚEI ÎMPOTRIVA FEMEILOR	9
Modele teoretice pentru înțelegerea prevenirii violenței împotriva femeilor	9
Prezentare generală a măsurilor preventive adoptate în statele membre ale Consiliului European	12
Baza de dovezi	13
ABORDAREA OBLIGAȚIILOR PREVĂZUTE LA ARTICOLUL 12	15
Contestarea stereotipurilor de gen	15
Abordarea grupurilor vulnerabile	28
Implicarea bărbaților și a băieților	33
Împuternicirea femeilor	39
CONCLUZIE	43
LISTA DE VERIFICARE	44
RESURSE CHEIE ALE CONSILIULUI EUROPEI	46
BIBLIOGRAFIE	49

Introducere

Prevenirea este un element esențial al unui răspuns coordonat și strategic pentru a pune capăt violenței împotriva femeilor și trebuie implementată împreună cu furnizarea de servicii, protecție și urmărire penală adecvate și eficiente. Domeniul prevenirii este unul dintre cei patru piloni de bază ai abordării cuprinzătoare a violenței împotriva femeilor, care stă la baza Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (denumită în continuare Convenția de la Istanbul). Măsurile de prevenire sunt cu precădere strategice într-o viziune pe termen lung de încetare a violenței împotriva femeilor, deoarece acestea urmăresc să asigure schimbări de anvergură în ceea ce privește atitudinile și, în cele din urmă, comportamentele. Nicio intervenție pentru reducerea violenței de gen nu poate fi eficientă fără o schimbare a mentalității. Convenția de la Istanbul prezintă în detaliu această viziune pe termen lung și, ca principiu general pentru toate măsurile de prevenire, impune statelor părți să promoveze schimbări în tiparele sociale și culturale de comportament ale femeilor și bărbaților pentru a eradica prejudecățile, obiceiurile și toate practicile bazate pe stereotipuri de gen negative.

Scopul prezentei lucrări este de a oferi factorilor de decizie și practicienilor un cadru teoretic împreună cu exemple practice despre modul în care măsurile preventive cuprinzătoare pot contribui la reducerea violenței împotriva femeilor. Aceasta se încheie cu recomandări adresate factorilor de decizie politică și altor persoane care doresc să pună în aplicare măsuri preventive eficiente, care să combată stereotipurile de gen, să implice bărbații și băieții, să răspundă nevoilor grupurilor vulnerabile și să contribuie la împuternicirea femeilor, astfel cum este prevăzut în articolul 12 din Convenția de la Istanbul.

Domeniul de aplicare al articolului 12

Ferm întemeiată pe înțelegerea faptului că inegalitatea de gen este o cauză și o consecință a violenței împotriva femeilor, Convenția de la Istanbul oferă un întreg capitol de prevenire, care prevede măsuri pentru oprirea violenței împotriva femeilor prin realizarea unei mai mari egalități de gen. Aceasta înseamnă recunoașterea caracterului de gen a violenței împotriva femeilor, astfel cum este aceasta înrădăcinată în dezechilibrele de putere și inegalitatea dintre femei și bărbați. Aceasta înseamnă, de asemenea, depunerea de eforturi pentru prevenirea unui continuum de forme de violență împotriva femeilor, inclusiv violența fizică, violența sexuală și psihologică, persecutarea, hărțuirea sexuală, mutilarea genitală a femeilor, căsătoria forțată, avortul forțat și sterilizarea forțată. Mai mult, statele părți la Convenția de la Istanbul au opțiunea de a aplica convenția tuturor victimelor violenței domestice și, în cazul în care aleg să facă acest lucru, pot lua în considerare factori specifici asociați violenței domestice împotriva copiilor sau a vârstnicilor și adopta măsuri adecvate pentru a împiedica producerea unei astfel de violențe.

Articolul 12 conține obligația generală de a preveni violența împotriva femeilor, urmată de articolele 13–16 care subliniază această obligație mai precis, prin solicitarea de măsuri preventive detaliate în domeniul programelor de creștere a gradului de conștientizare, educație, formare și tratament a agresorilor.

Articolul 12 – Obligații generale

1 Părțile vor lua măsurile necesare pentru a promova schimbări în tiparele sociale și culturale de comportament ale femeilor și bărbaților, în vederea eradicării prejudecăților, obiceiurilor, tradițiilor și a tuturor celorlalte practici care se bazează pe ideea inferiorității femeilor sau a rolurilor stereotipe pentru femei și bărbați.

2 Părțile vor lua măsurile legislative și de altă natură necesare pentru a preveni toate formele de violență acoperite de domeniul de aplicare al prezentei Convenții de către orice persoană fizică sau juridică.

3 Orice măsuri adoptate în temeiul prezentului capitol vor lua în calcul și vor aborda nevoile specifice ale persoanelor vulnerabilizate de anumite circumstanțe și vor plasa în centrul acestora drepturile omului ale tuturor victimelor.

4 Părțile vor lua măsurile necesare pentru a încuraja toți membrii societății, în special bărbații și băieții, să contribuie activ la prevenirea tuturor formelor de violență acoperite de domeniul de aplicare al prezentei Convenții.

5 Părțile se vor asigura că cultura, obiceiurile, religia, tradiția sau așa-numita „onoare” nu vor fi considerate drept justificare pentru orice acte de violență, acoperite de domeniul de aplicare a prezentei Convenții.

6 Părțile vor lua măsurile necesare pentru a promova programe și activități pentru împuternicirea femeilor.

Scopul articolului 12 este de a ajunge la inimile și mințile persoanelor pentru a asigura schimbări în mentalitățile, atitudinile și credințele față de femei, rolul și statutul acestora în societate, sexualitatea lor, precum și autoritatea femeilor. Scopul final este de a schimba comportamentul bărbaților și femeilor, băieților și fetelor, care, în prezent, este prea des influențat de prejudecăți, stereotipuri de gen sau obiceiuri și tradiții pătinoare de gen și care ajută la comiterea sau tolerarea violenței împotriva femeilor (articolul 12, alineatele 1 și 2).

Raportul explicativ la Convenția de la Istanbul explică, în continuare, mai în detaliu, ce presupune acest lucru. În special, precizează că orice măsuri preventive trebuie să abordeze și să țină seama, în mod specific, de situația specifică

și nevoile persoanelor vulnerabile¹ (articolul 12, alineatul 3). Aceasta înseamnă că abordările de politică, care vizează prevenirea pe termen lung a tuturor formelor de violență împotriva femeilor, trebuie să găsească modalități de a crește gradul de conștientizare cu privire la cât de multe femei cu dizabilități, consumatoare de droguri, prostituate, persoane aparținând minorităților naționale sau etnice, migrante – inclusiv migrante și refugiate fără acte, bărbații homosexuali, femeile lesbiene, persoanele bisexuale și transsexuale, precum și persoanele seropozitive, persoanele fără adăpost, copiii și vârstnicii, femeile însărcinate, dar și persoanele care locuiesc în zone rurale sau izolate sunt afectate de violență și cât de importantă este contestarea stereotipurilor și a prejudecăților în rândul populației majoritare.

Recunoscând potențialul implicării bărbaților și băieților în eforturile de prevenire a violenței împotriva femeilor prin schimbarea atitudinilor față de rolurile de gen, stereotipuri și comportamentul acceptat, articolul 12, alineatul 4 impune statelor părți să încurajeze toți membrii societății, dar în special bărbații și băieții, să joace un rol activ în prevenirea violenței împotriva femeilor – acționând ca modele, agenți ai schimbării sau pur și simplu prin puterea exemplului.

În conformitate cu scopul declarat al convenției de a schimba atitudinile și convingerile față de femei, articolul 12, alineatul 5 asigură că infracțiunile împotriva femeilor sunt considerate infracțiuni, indiferent de intenția din spatele lor. Cultura, obiceiurile, religia, tradiția sau așa-zisa onoare nu vor fi considerate drept justificare pentru orice act de violență împotriva femeilor.

Pornind de la premisa că violența împotriva femeilor este o cauză și o consecință a inegalității de gen, alineatul 6 al articolului 12 necesită activități sau programe specifice de împuternicire a femeilor în vederea reducerii vulnerabilității femeilor la violență prin realizarea unei egalități de gen mai mari în toate sferile, inclusiv sfera de împuternicire politică și economică.

1. Pe parcursul prezentei lucrări, termenul „grupuri vulnerabile” este utilizat pentru a desemna „persoanele vulnerabilizate de circumstanțe speciale”, în sensul articolului 12, alineatul 3. Acest lucru se efectuează în interesul conciziei și utilizarea termenului „grupuri vulnerabile” sau „persoane vulnerabile” nu trebuie interpretată ca însemnând că autorii lucrării sau Consiliul Europei consideră anumite grupuri ca fiind, în mod inerent, vulnerabile. Sursele vulnerabilității se regăsesc mai degrabă în procesele și inegalitățile sociale, economice și culturale, care se schimbă și se modifică în timp, astfel încât, într-adevăr, anumite grupuri sunt „vulnerabilizate”.

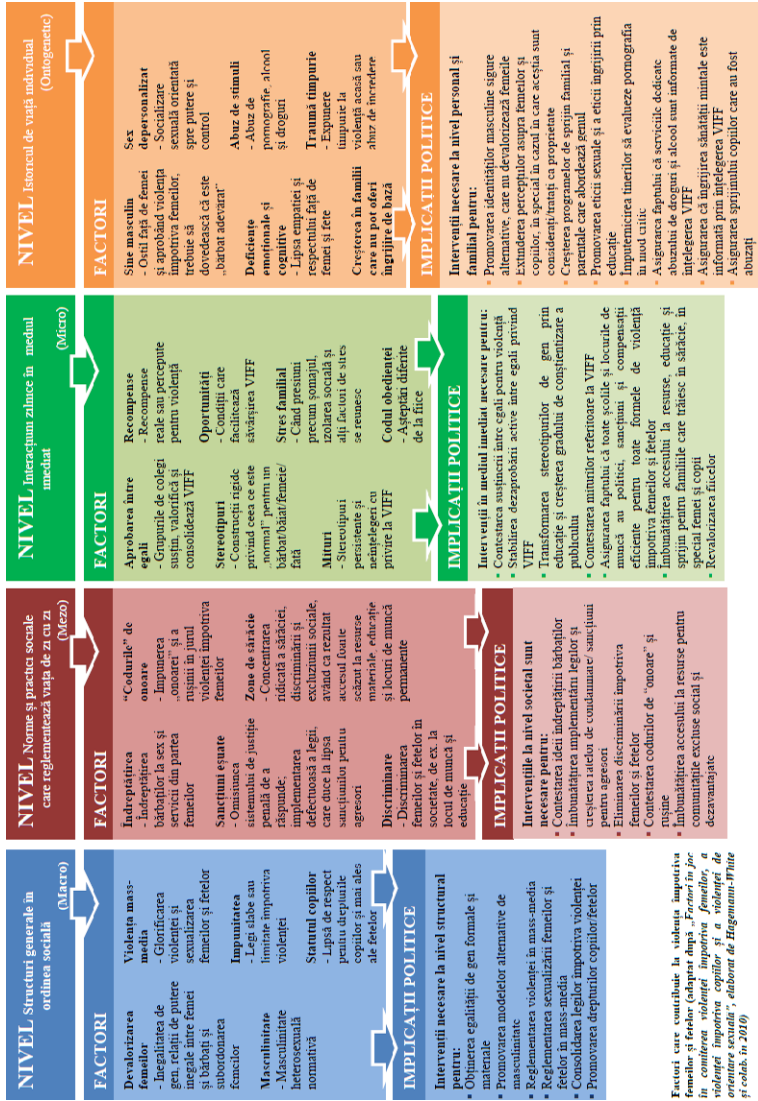
Prevenirea violenței împotriva femeilor

Violența de gen împotriva femeilor încalcă drepturile omului ale femeilor și fetelor, și afectează negativ capacitatea acestora de a participa pe deplin în societate. Aceasta poate lua, de exemplu, forma violenței domestice, a violenței sexuale, căsătoriei forțate, mutilării genitale a femeilor.

Modele teoretice pentru înțelegerea prevenirii violenței împotriva femeilor

Înrădăcinată în inegalitatea de gen și relațiile de putere inegale, violența de gen împotriva femeilor este mai degrabă rezultatul mai multor factori de risc și influențe, decât a unei singure cauze. Există mai multe modele pentru a arăta interconexiunile dintre factorii de risc și influențe, și modul în care acestea duc la săvârșire. „Modelul ecologic”², de exemplu, organizează factorii de risc la diferitele niveluri la care aceștia apar (societal, instituțional, comunitar și individual). Hagemann-White (2010) l-a dezvoltat într-un model interactiv, bazat pe o gamă largă de cercetări asupra diferiților factori cauzali pentru comiterea abuzului, pentru a ilustra modul în care diverșii factori de risc se intersectează la diferitele niveluri pentru a forma căi diferite, care duc la violența de gen împotriva femeilor. Acest model interactiv oferă un cadru util pentru dezvoltarea strategiilor de prevenire – definite ca *perturbarea mijloacelor, căilor și mecanismelor inegalității de gen* – deoarece evidențiază acele contexte care sunt favorabile săvârșirii și care, prin urmare, trebuie să fie perturbate pentru a preveni efectiv violența împotriva femeilor.³ Modelul localizează factorii care trebuie perturbați, la patru niveluri – societate, instituții, familie/semeni și persoană – în funcție de locul în care apare impactul.

2. Heise L. (1998), „Violența împotriva femeilor: un cadru integrat, ecologic”, *Violența împotriva femeilor* 1998 vol. 4, nr. 3, p. 262.
3. Hagemann-White C. și colab. (2010), „Factori în joc în comiterea violenței împotriva femeilor, a violenței împotriva copiilor și a violenței de orientare sexuală – Un model interactiv pe mai multe niveluri”, în Comisia Europeană, *Studiu de fezabilitate pentru evaluarea posibilităților, oportunităților și necesităților de standardizare a legislației naționale privind violența împotriva femeilor, violența împotriva copiilor și violența de orientare sexuală*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg; Kelly L. și Lovett J. (2012), *Schimb de bune practici privind egalitatea de gen: activități de creștere a gradului de conștientizare pentru combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor*, document de discuție – Regatul Unit, Comisia Europeană (Justiție), disponibil online: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/exchange_of_good_practice_uk/uk_discussion_paper_uk_2012_en.pdf

Sursă: Opreți violența împotriva femeilor (2011), O lume diferită este posibilă: Un apel pentru acțiuni pe termen lung și direcționate în vederea prevenirii violenței împotriva femeilor și fetelor, Londra: Coaliția EVAW, p. 18–19. www.endviolenceagainstwomen.org.uk/data/files/resources/19/a_different_world_is_possible_report_email_version.pdf

La nivel societal (*macro*), sunt necesare intervenții preventive ale statului pentru a perturba structurile sociale existente. Schimbările de atitudini care contribuie la perpetuarea violenței de gen împotriva femeilor pot și trebuie promovate, de exemplu, prin furnizarea de idei pozitive despre ceea ce constituie „masculinitate” și prin reglementarea descrierii violenței și a sexualizării femeilor în mass-media. Legile trebuie, de asemenea, consolidate și puse în aplicare, în mod efectiv, nu numai pentru a-i trage la răspundere pe agresori, ci și pentru a echilibra relațiile de putere dintre femei și bărbați prin eliminarea discriminării și înputernicirea femeilor.⁴

Dedesubtul acestei intervenții la nivel înalt, sunt necesare măsuri la nivel instituțional (*mezo*) pentru a schimba normele și valorile existente cu privire la comportamentul conform al femeilor. Politicile trebuie să abordeze vechile convingeri privind „dreptul” bărbaților asupra femeilor, „codurile de onoare” care există în unele comunități, „discriminarea” bazată pe gen în domeniul educației și al ocupării forței de muncă, precum și incapacitatea instituțiilor de a aplica sancțiuni pentru toate tipurile de violență de gen împotriva femeilor, care are ca rezultat impunitatea pe scară largă.

La următorul nivel (*micro*), cel al familiei și/sau al semenilor, factorii care conduc la violență sunt plasați în contextul structurii familiei sau grupului de la egal la egal, în care normele sociale generale sunt traduse în practici preconizate sau aprobate social, adică, stereotipuri de gen istorice și culturale, care pot exista fie în cadrul familiilor, fie, de exemplu, în grupurile de colegi adolescenți, care susțin comportamentul antisocial și/sau agresiunea fizică și sexuală. Politica și practica care implică efectiv bărbați și băieți, de exemplu prin lucrul cu grupurile de tineri, prin sport sau alte măsuri comunitare, pot contribui la schimbarea normelor sociale prin contestarea stereotipurilor de gen existente și prin eliminarea „recompenselor” sau „oportunităților” de a viza victime potențiale sau vulnerabile.

Nivelul individual (*ontogenetic*) – sau istoricul vieții – se referă la caracteristicile ale persoanelor, care contribuie la o dispoziție către violență și sugerează faptul că influențe precum o slabă educație parentală sau expunerea timpurie la violență acasă, existența unui „concept de sine masculin” sau „abuz de stimulente” ostil (droguri, alcool), contribuie la violența împotriva femeilor. Prevenirea violenței la acest nivel trebuie să implice intervenții educaționale și terapeutice pentru agresori, munca de specialitate cu copiii abuzați sau copiii expuși violenței domestice din partea părinților, programe de educație preventivă

4. Ibid.

pentru părinți și intervenții pentru reducerea consumului de substanțe nocive. Sprijinul direcționat pentru femeile care se confruntă cu violența de gen este, de asemenea, important la acest nivel.

Prezentare generală a măsurilor preventive adoptate în statele membre ale Consiliului Europei

În statele membre, măsurile de prevenire pentru combaterea violenței împotriva femeilor iau, în mare parte, forma unor programe de conștientizare, educație, formare și intervenție comunitară. Campaniile naționale împotriva violenței domestice sunt larg răspândite și tind să fie implementate în comun de către organele guvernamentale și organizațiile neguvernamentale (ONG), combinând puterea sprijinului guvernamental cu cunoștințele și expertiza de specialitate în violența de gen împotriva femeilor. Tendințele recente în metodele de desfășurare a campaniilor includ utilizarea de site-uri web și materiale informative special concepute pentru a satisface nevoile grupurilor țintă deosebit de vulnerabile, cum ar fi femeile migrante, grupurile etnice de culoare și minoritare, și femeile cu dizabilități victime ale violenței domestice. Doar un număr mic de campanii au vizat contestarea atitudinilor față de grupurile de lesbiene, gay, bisexuali și transgender (LGBT).⁵ În ceea ce privește violența sexuală împotriva femeilor, puține state membre au implementat campanii de creștere a gradului de conștientizare sau programe de formare profesională și există diferențe semnificative între statele membre în privința furnizării de servicii și materiale specializate pentru victime și pentru profesioniștii care se ocupă cu domeniul violenței sexuale.⁶ În întreaga regiune europeană, campaniile și alte activități de creștere a gradului de conștientizare au vizat, în principal, violența partenerului intim sau violența în familie.

Majoritatea statelor membre pun în aplicare programe și activități pentru educarea copiilor, profesorilor, tinerilor și comunităților,⁷ și inițiative de formare în toate agențiile relevante (sistemul judiciar, poliție, avocați în exercițiu, profesioniști din învățământ, profesioniști din serviciile sociale și din domeniul

5. EIGE (2013), Studiu privind „Colecția de metode, instrumente și bune practici în domeniul violenței domestice (zona D a Platformei de acțiune de la Beijing)” – Creșterea gradului de conștientizare, disponibil la <http://eige.europa.eu/sites/default/files/EIGE-DOMESTIC-VIOLENCE-AWARENESS-RAISING.pdf>

6. EIGE (2012), *Studiul de identificare și cartografiere a datelor și resurselor existente privind violența sexuală împotriva femeilor în UE*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg.

7. <http://eige.europa.eu/content/domestic-violence>

sănătății). Acestea urmăresc să îmbunătățească cunoștințele profesioniștilor cu privire la toate formele de violență împotriva femeilor, abilitățile de a răspunde, în mod adecvat, la această problemă și/sau formarea în cascadă pentru a promova transferul de cunoștințe într-o comunitate sau instituție.⁸

Baza de dovezi

Din cauza lipsei generale de evaluare solidă, baza de dovezi privind măsurile de prevenire se află într-un stadiu incipient. Din perspectiva cercetării, eficacitatea programelor care vizează promovarea egalității de gen și prevenirea violenței partenerului intim poate fi demonstrată cu adevărat doar utilizând modele de cercetare specifice, cum ar fi studiile randomizate controlate sau conceptele cvasi-experimentale. Majoritatea dovezilor care există sunt, în general, prezentate pe baza *potențialului* programelor de a fi eficiente, pe baza teoriei sau a factorilor de risc cunoscuți, chiar dacă există puține dovezi sau deloc care să le susțină.⁹ Cu toate acestea, absența dovezilor nu trebuie considerată ca o probă a absenței¹⁰, iar dezvoltatorii de programe sunt încurajați să bazeze programele pe rezultatele și lecțiile învățate din activitatea de prevenire existentă, considerată „promițătoare”, adică, practică ce:

- ▶ utilizează o abordare bazată pe gen și drepturile omului;
- ▶ oferă o bază locală de dovezi;
- ▶ este sustenabilă și replicabilă;
- ▶ permite sectoarele excluse ale societății;

8. Consiliul Europei (2014), Studiu analitic al rezultatelor rundeii a 4-a de monitorizare a implementării Recomandării Rec(2002)5 privind protecția femeilor împotriva violenței, disponibil la www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/Docs/Analytical%20Study%20ENG.pdf; EIGE (2013); Studiu privind „Colecția de metode, instrumente și bune practici în domeniul violenței domestice (zona D a Platformei de acțiune de la Beijing)” – Formare, disponibil la <http://eige.europa.eu/sites/default/files/EIGE-GOOD-PRACTICES-TRAINING-Domestic-Violence.pdf>

9. Pentru o discuție mai lungă, a se vedea Organizația Mondială a Sănătății/Școala de Igienă și Medicină Tropicală din Londra (2010), *Prevenirea partenerului intim și a violenței sexuale împotriva femeilor: luarea de măsuri și generarea de dovezi*, OMS, Geneva, în special p. 36 și p. 70–75.

10. Heise L. (2011), „Ce funcționează pentru prevenirea violenței partenerului? O prezentare generală a dovezilor”, disponibil la http://strive.lshtm.ac.uk/system/files/attachments/Heise%20Partner%20Violence%20evidence%20overview_0.pdf

- ▶ include proprietatea comunitară;
- ▶ include parteneriate.¹¹

Această lucrare se bazează pe dovezile din practica evaluată (dacă sunt disponibile) alături de practica considerată ca „promițătoare” în abordarea obligațiilor prevăzute la articolul 12, cu scopul de a formula sfaturi practice pentru elaborarea măsurilor de prevenire în conformitate cu cerințele Convenției de la Istanbul.

11. Kelly L. și Lovett J. (2012), op. cit. (nota 3).

Abordarea obligațiilor prevăzute la articolul 12

■ O serie de măsuri preventive trebuie să conlucreze la diferite niveluri pentru a crea schimbarea sistemică necesară pentru eliminarea violenței de gen împotriva femeilor. În statele membre, sunt luate măsuri pentru îmbunătățirea egalității între femei și bărbați prin contestarea normelor sociale bazate pe stereotipuri de gen și prin implicarea bărbaților și băieților în eforturi la scară mai largă considerate necesare pentru împuternicirea femeilor și fetelor. Mai jos sunt exemple despre cum se poate realiza acest lucru. Scopul este de a oferi îndrumări factorilor de decizie care doresc să pună în aplicare articolul 12 din Convenția de la Istanbul.

Contestarea stereotipurilor de gen

„Stereotiparea face parte din natura umană. Aceasta este o modalitate prin care categorizăm persoanele, adesea subconștient, în anumite tipuri sau grupuri, în parte pentru a simplifica lumea din jurul nostru”.¹² Stereotipurile sunt atât descriptive (perceperea tuturor membrilor unui anumit grup ca având aceleași atribute, indiferent de diferențele individuale), cât și prescriptive (setarea parametrilor pentru comportamentul „acceptabil”). Stereotipurile de gen perpetuează miturile referitoare la femei și bărbați ca fiind „adevăăruri”. De exemplu, în multe societăți și culturi, femeile sunt considerate a fi mai „emoționale” și mai puțin raționale și, în consecință, mai puțin de încredere și de cuvânt decât bărbații. Astfel de noțiuni reflectă adesea atitudinile și percepțiile discriminatorii (patriarhale) istorice și contemporane cu privire la femei. Aceste atitudini sunt adesea înrădăcinate în valorile culturale, religioase și tradiționale. Stereotiparea devine problematică atunci când este utilizată ca vehicul pentru a degrada și subjugă femeile, atât în general, cât și în mod special.

12. Cook R. și Cusack S. (2010), *Stereotiparea de gen: perspective juridice transnaționale*, Universitatea Pennsylvania Press, Philadelphia, p. 1.

Eforturile de a schimba atitudinile și comportamentul femeilor și bărbaților pe bază socială și culturală trebuie să fie înrădăcinate în măsuri care contestă, în mod efectiv, stereotipurile de gen. Acest lucru poate fi promovat printr-o serie de măsuri la diferite niveluri, inclusiv legislație non-antidiscriminatorie, dezvoltarea strategiilor de prevenire, campanii de creștere a gradului de conștientizare al publicului, colaborarea cu organizațiile media, implicarea sectorului educațional, dar și elaborarea de programe comunitare pentru grupurile de populație în care stereotipurile de gen negative și practicile dăunătoare care rezultă sunt deosebit de adânci. Modul în care se poate realiza acest lucru în practică este explicat mai jos, urmat de o selecție de exemple de bune practici.

Reforma legislativă și politică

Utilizarea, atât conștientă, cât și inconștientă, a stereotipurilor de gen în cadrul legii, politicilor și practicilor poate întări și perpetua discriminarea împotriva femeilor.¹³ Prin urmare, este esențial să se identifice rolul măsurilor politice în consolidarea normelor și valorilor sociale care contribuie la atingerea egalității de gen și prevenirea violenței împotriva femeilor. Procesele legislative și politice trebuie să excludă stereotipurile de gen și limbajul, și conceptele discriminatorii. Trebuie dezvoltate politici pentru a asigura faptul că eforturile de prevenire a violenței împotriva femeilor sunt concepute și implementate într-o manieră strategică și cuprinzătoare.

Un exemplu de abordare juridică cuprinzătoare și bazată pe gen privind combaterea violenței împotriva femeilor este Legea spaniolă privind măsurile integrate de protecție împotriva violenței de gen ce încorporează numeroase măsuri de prevenire, care acoperă sectorul public și privat. Recunoscută la nivel internațional ca un exemplu de bună practică în legislația privind violența bazată pe gen, Spania este considerată a avea unul dintre cele mai avansate cadre juridice din lume privind abordarea violenței domestice, a persecutării și a agresiunii sexuale.

13. Ibid.

Spania

■ Legea organică 1/2004 privind măsurile integrate de protecție împotriva violenței de gen

Intervenție: Scopul cadrului juridic este prevenirea, pedepsirea și eradicarea violenței domestice și garantarea drepturilor tuturor femeilor care au suferit o astfel de violență în Spania, indiferent de naționalitatea și de situația juridică a acestora. Este necesară o abordare bazată pe gen pentru a asigura că modul tradiționalist, diferențiat în care femeile și bărbații sunt socializați, este recunoscut și abordat, pentru a aduce femeile și bărbații mai aproape de o egalitate reală. Măsurile prevăzute în lege includ creșterea gradului de conștientizare și intervenția în învățământul formal și eforturile de consolidare a respectului pentru egalitatea și demnitatea femeilor. Scopul este de a promova schimbări în atitudinile tradiționale care contribuie la violența împotriva femeilor, prin abordarea subordonării culturale și a devalorizării femeilor.

Rezultate: Evaluarea sugerează faptul că punerea în aplicare a legii a dus la creșterea gradului de conștientizare socială și o atitudine critică mai accentuată față de violența de gen împotriva femeilor, alături de o creștere a încrederii în sistemul de justiție penală. Educația și formarea direcționată a profesioniștilor, sprijinul asistenței sociale și drepturile extinse pentru victime la locul de muncă au contribuit toate la o mai bună conștientizare socială a problemei, împuternicind femeile să părăsească relațiile violente, o creștere a raportărilor din partea terților, inclusiv a persoanelor apropiate victimei și o înțelegere a violenței de gen ca o problemă mai degrabă comună și socială, decât o problemă personală sau privată.

Lecții învățate: Statele trebuie să se asigure că există o capacitate instituțională pentru punerea în aplicare a noilor măsuri juridice, într-un mod rapid și cuprinzător. Pentru a asigura un impact mai larg, noile legi trebuie aplicate concomitent cu măsuri menite să schimbe, în mod specific, atitudinile existente în societate, care tolerează violența împotriva femeilor, cum ar fi educația, formarea și creșterea gradului de conștientizare. Implementarea cu succes va depinde de modul în care instituțiile relevante (inclusiv instituțiile de justiție penală, sindicatele, autoritățile de sănătate și învățământ și serviciile de asistență specializată) adoptă și promovează

noile prevederi. De asemenea, trebuie de avut grijă să se abordeze orice posibile contradicții și efecte contraproductive (Bodelón 2012).

Cum funcționează abordarea pentru prevenirea violenței: Prevederile acestei legi spaniole acționează pentru a întrerupe căile de comitere a violenței de gen, la mai multe niveluri. Legea oferă un corp substanțial de reglementări penale și civile pentru a asigura și extinde drepturile victimelor violenței de gen. Aceasta reflectă gravitatea infracțiunii, transformând abuzul împotriva unei partenere de sex feminin, cu care agresorul are o relație emoțională, într-un factor agravant, în cauzele judiciare¹⁴. La nivel instituțional, educarea și formarea tuturor profesioniștilor relevanți din cadrul instituției, îi ajută să recunoască violența de gen ca fiind mai gravă decât infracțiunile similare, în cazul cărora nu există relații intime și le crește capacitatea de a aplica sancțiuni, abordând astfel orice discriminare și inacțiune care ar putea apărea în ciuda existenței unor măsuri sau politici juridice.

Măsurile de prevenire funcționează cel mai bine atunci când nu sunt adoptate în mod izolat, ci integrate într-un răspuns mai larg și holistic la violența împotriva femeilor. *Manualul ONU Femei pentru planurile naționale de acțiune privind violența împotriva femeilor* (2012)¹⁵ recomandă ca măsurile de prevenire să fie incluse într-un plan național de acțiuni privind violența împotriva femeilor. Convenția de la Istanbul cere statelor părți să dezvolte „politici integrate”, care sunt „politici eficiente, cuprinzătoare și coordonate la nivel de stat, care să cuprindă toate măsurile relevante pentru prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență”. Convenția lasă la latitudinea părților să decidă dacă aceste politici vor fi prezentate într-unul sau mai multe documente de politică, cum ar fi un plan sau o strategie națională de acțiuni.

Cele mai recente date privind punerea în aplicare a Recomandării Rec(2002)5 a Consiliului Europei privind protecția femeilor împotriva violenței, arată că există o anumită tendință de alegere a unui plan național de acțiuni sau a unei strategii naționale, care să stabilească o politică națională progresivă cuprinzătoare privind violența împotriva femeilor. Dintre cele 46 de state membre ale Consiliului Europei care au răspuns la chestionar, 21 au o politică cuprinzătoare prevăzută într-un singur plan național de acțiuni sau strategie națională globală. Într-un număr de alte state membre, acest lucru se

14. Albarracín D. (2005), *Noua lege privind violența de gen are implicații la locul de muncă*, disponibil la www.eurofound.europa.eu/eiro/2005/01/feature/es0501105f.htm

15. www.unwomen.org/ru/digital-library/publications/2012/7/handbook-for-national-action-plans-on-violence-against-women

realizează în mai multe planuri sau strategii naționale de acțiuni, fiecare cu un accent diferit.¹⁶ Se pare că amploarea politicilor naționale s-a extins, ceea ce înseamnă că numărul de forme de violență împotriva femeilor vizate de politica națională a crescut în statele membre ale Consiliului Europei. Deși acest lucru poate indica o tendință către politici mai integrate în statele membre, nu se poate face nicio evaluare a integrării măsurilor de prevenire în astfel de politici integrate, pe baza informațiilor furnizate.

Este important să se asigure că prevenirea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice este într-adevăr o parte integrantă a politicii naționale în domeniu. În plus, măsurile de politică pentru prevenirea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice trebuie să abordeze și să lucreze pentru a transforma atitudinile și practicile la nivelurile interdependente ale societății, instituțiilor, familiei, precum și ale semenilor și persoanelor. Acestea trebuie să acționeze, de asemenea, și în domeniile creșterii gradului de conștientizare, educației, implicării bărbaților și băieților, mass-mediei, implicării sectorului privat și abilitării femeilor. Planul de acțiuni al Suediei pentru combaterea violenței bărbaților împotriva femeilor, a violenței și a opresiunii în numele onoarei, și a violenței în relațiile între persoane de același sex (2007–2010), de exemplu, conține măsuri integrate, care implică toți actorii relevanți, inclusiv agenții guvernamentale, municipalități și ONG-uri și a acoperit șase domenii de măsuri specifice, inclusiv un accent mai mare pe prevenire. Cu toate acestea, asigurarea eficacității strategiilor cuprinzătoare poate fi o provocare și, în aprilie 2012, Guvernul Suediei a numit un coordonator pentru violența domestică, pentru a reuni și a sprijini autoritățile, municipalitățile, consiliile județene și organizațiile societății civile relevante implicate în măsurile de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor în relațiile apropiate.¹⁷

Campanii

Campaniile de creștere a gradului de conștientizare a publicului reprezintă un instrument central și stabilit de mult timp în prevenirea violenței împotriva femeilor și pot fi o măsură eficientă pentru contestarea stereotipurilor care

16. Consiliul Europei (2014), op. cit., p. 11. (nota 8).

17. Sandell K. (2013), *Măsuri suedeze de combatere a violenței bărbaților împotriva femeilor*, p. 4. Document de comentarii prezentat la Conferința privind schimbul de bune practici privind egalitatea de gen – Măsuri de combatere a violenței împotriva femeilor, Madrid, 16–17 aprilie 2013, disponibil la: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/exchange_of_good_practice_es/se_comments_paper_en.pdf

perpetuează violența de gen împotriva femeilor și pot fi vizate la diferite niveluri pentru a întrerupe căile către violență.

La nivel societal, campaniile pot fi o modalitate eficientă de a transmite societății un mesaj puternic, că orice formă de violență bazată pe gen împotriva femeilor reprezintă o încălcare a drepturilor omului și nu trebuie tolerată, inclusiv practicile dăunătoare, care sunt adesea justificate prin concepte de cultură, religie și „onoare”, cum ar fi mutilarea genitală a femeilor sau căsătoria forțată.

La nivel instituțional, campaniile pot fi utilizate pentru a mobiliza atât sectorul public, cât și cel privat, în domeniul prevenirii, de exemplu prin țintirea asociațiilor patronale sau a sindicatelor.

La nivel comunitar, campaniile trebuie să încadreze violența de gen împotriva femeilor ca o problemă de sănătate și drepturile omului și să prezinte comunității beneficiile eliminării acesteia. Campaniile trebuie să ofere soluții practice privind modul în care membrii societății pot conlucra pentru a preveni violența împotriva femeilor, de exemplu, prin încurajarea comunității să pregătească medii familiale mai sigure pentru mame, surori, soții sau fiice.

La nivel individual, campaniile pot fi utilizate pentru a transmite femeilor mesaje de siguranță, pentru a informa victimele cu privire la drepturile lor și legile existente, precum și serviciile disponibile pentru victime și/sau agresori. În mod tradițional, multe inițiative de prevenire a violului și a agresiunii sexuale au vizat în special femeile, pentru a le consilia cum să „rămână în siguranță”. Însă astfel de campanii care tind să spună femeilor cum „ar trebui” să se comporte, pot implica faptul că violul și agresiunea sexuală sunt o trăsătură inevitabilă a societății și plasează responsabilitatea mai degrabă pe acțiunile femeilor, decât pe agresor, fapt ce ar putea mai degrabă întări, decât contesta atitudinile problematice. Astfel, campaniile trebuie să se concentreze mai degrabă pe comportamentul bărbaților abuzivi și pe convingerile culturale care acceptă violența sexuală ca aspect normativ al sexualității masculine, decât pe comportamentul „riscant” al femeilor.

Campaniile trebuie să fie, de asemenea, direcționate înspre contestarea părilor bărbaților cu privire la violența, abuzul și comportamentul de control acceptabile în relații. O abordare de marketing social, utilizată în mod istoric în campaniile de sănătate publică pentru promovarea și încurajarea alternativelor pozitive la comportamentul negativ, urmărește să înțeleagă comportamentul publicului țintă și să îl implice în procesul de proiectare. Abordarea a fost adaptată pentru a schimba atitudinile și comportamentele negative asociate violenței de gen împotriva femeilor, de exemplu, prin contestarea stereotipurilor

rolurilor sexuale și a viziunilor tradiționale referitoare la masculinitate, care tolerează un astfel de comportament.¹⁸ Campaniile împotriva violului și împotriva violenței domestice care utilizează o abordare de marketing social are potențialul de a ajuta bărbații să recunoască discrepanța dintre normele reale și cele percepute privind comportamentele și atitudinile agresive. Campania „This is Abuse”¹⁹ (Acesta este abuz) a Guvernului Regatului Unit a fost lansată în 2010 pentru a încuraja adolescenții să își regândească părerile despre violența, abuzul sau comportamentul de control acceptabil în relații printr-o serie de scurtmetraje, care au fost disponibile online, în cinematografe și la televiziunea națională. O examinare a răspunsului tinerilor la campanie a constatat că aceștia considerau că acest lucru este sexist, iar o minoritate dintre ei au considerat sexismul ca un indicator al discriminării mai ample împotriva bărbaților tineri. Lecțiile din această campanie sugerează, așadar, că trebuie avut în vedere cum și unde ar putea fi recepționat sau rearticulat sensul mesajului campaniei de către cei cărora li se adresează, pentru a evita posibilul „efect de bumerang, prin care mesajul generează efectul opus celui intenționat”.²⁰

Pentru o prevenire efectivă, campaniile trebuie să facă mai mult decât să crească gradul de conștientizare. Acestea trebuie să se concentreze pe transmiterea unor mesaje specifice de prevenire către anumite grupuri din societate, în vederea spulberării miturilor, stimulării dezbaterii și schimbării atitudinilor societății, pentru a aborda, printre altele, cultura blamării victimei.

Campaniile trebuie să funcționeze cu o definiție clară și cuprinzătoare a violenței de gen împotriva femeilor, astfel cum este definită de articolul 3 al Convenției de la Istanbul, să fie bazate pe dovezi și să vizeze mesaje preventive specifice către grupuri specifice. Acestea pot viza tinerii (violența în cazul întâlnirilor), femeile tinere (inițiative de consiliere privind siguranța situațională), victimele (în ceea ce privește drepturile lor și serviciile disponibile), agresorii (pentru oferirea de asistență în vederea schimbării comportamentului) sau comunității în ansamblu (pentru a crește gradul de conștientizare și a contesta atitudinile față de o anumită formă de violență) sau sectorul privat.

18. Stanley N. și colab. (2009), *Discursul bărbaților: cercetare pentru informarea inițiativei de marketing social a lui Hull privind violența domestică*, Școala de Asistență Socială, Universitatea Central Lancashire.

19. <http://thisisabuse.direct.gov.uk>

20. Gadd D. și colab. (2014), „Acesta este abuz... sau nu?”, Răspunsul autorilor abuzului domestic la publicitatea împotriva violenței domestice”, *Criminalitate, mass-media, cultură*, nr. 10, aprilie 2014, p. 3–22.

gen, cadrele didactice fiind mai capabile să lucreze cu elevii la prevenirea și promovarea egalității de gen. Participarea la proiectele de creștere a gradului de conștientizare a avut o influență pozitivă asupra atitudinilor elevilor, care au fost sensibilizați să recunoască stereotipurile și violența bazată pe gen și împuterniciți să se îndepărteze de relațiile violente.

Limitări: În ciuda progreselor înregistrate în ceea ce privește instituționalizarea standardelor privind egalitatea de gen și prevenirea violenței împotriva femeilor în Croația, numeroase probleme au decurs din lipsa de coerență a cadrului legislativ și întârzierile în implementarea acestuia.

Lecții învățate: Factorii care au contribuit la succesul campaniei au fost definiția sa clară, adecvată și cuprinzătoare privind violența domestică în cadrul diferitelor tipuri de violență de gen; cooperarea dintre CESI și instituțiile relevante ale statului; instrumentele diverse și creative utilizate în vederea implicării tinerilor; o strategie de comunicare puternică implicând diferite grupuri țintă; precum și acoperirea și vizibilitatea publică a campaniei de creștere a gradului de conștientizare (prin televiziunea națională).

Cum funcționează abordarea pentru prevenirea violenței: La nivel societal, campania mass-media a crescut gradul de conștientizare și îngrijorare în rândul publicului și al factorilor de decizie cu privire la violența de gen. La nivel instituțional, campania a vizat profesioniștii din educație pentru a împuternici și a fi împuterniciți prin îmbunătățirea cunoștințelor și a capacității de a contesta normele sociale, care fac ca violența de gen să fie acceptabilă sau justificată.

Colaborarea cu organizațiile mass-media

Mass-media poate avea o influență imensă asupra societății de astăzi și, prin urmare, joacă un rol vital în construirea și demontarea normelor și valorilor sociale în societate.²³ Există o serie de moduri prin care aceasta poate promova o mai mare egalitate de gen și conștientizare a violenței de gen împotriva femeilor, prin acțiuni bazate pe mass-media, cum ar fi:

- ▶ inițiative de educare a tinerilor pentru a recunoaște portretizările negative ale femeilor și fetelor în mass-media, făcându-le astfel mai buni cunoscători ai mass-media și mai critici în ceea ce privește conținutul media;

23. Toleranță zero (2010), *Informare: prevenirea primară*, disponibil la www.zerotolerance.org.uk

- ▶ programe care urmăresc să promoveze o raportare mai responsabilă și mai informată referitoare la gen și violența împotriva femeilor, prin educarea profesioniștilor din mass-media cu privire la problemele egalității de gen și legăturile cu violența de gen împotriva femeilor, de exemplu programul Manipulare cu grijă toleranță zero din Regatul Unit²⁴ sau activitatea organizației media Hurriyet din Turcia;²⁵
- ▶ inițiative care încurajează mass-media să stabilească linii directoare și standarde de autoreglementare pentru a spori respectul pentru demnitatea femeilor ca să contribuie la construirea unor roluri pozitive de gen și, în cele din urmă, a preveni violența împotriva femeilor;²⁶
- ▶ inițiative de promovare a prezenței profesionale a femeilor în mass-media, precum și programe de consolidare a alfabetizării media a femeilor în proiectarea, accesarea și gestionarea informațiilor și conținutului în tehnologiile media;²⁷
- ▶ contestarea rețelelor sociale prin inițiative precum Take Back the Tech (Retrageți tehnologia)²⁸ sau Everyday Sexism (Sexismul de zi cu zi).²⁹

Pentru a spori eforturile statelor membre de a coopera cu mass-media în scopul mai larg de a atinge o mai mare egalitate de gen, Consiliul Europei a adoptat, în 2013, Recomandarea CM/Rec(2013)1 „privind egalitatea de gen și mass-media”. Această recomandare oferă o serie de măsuri de politică care, dacă sunt puse în aplicare, vor contribui la crearea condițiilor în care mass-media poate promova egalitatea de gen ca principiu fundamental al activităților și organizării sale instituționale, în noul mediu mass-media multidimensional. Recunoscând legătura importantă dintre prevenirea violenței împotriva femeilor și mass-media, Convenția de la Istanbul impune statelor părți să încurajeze mass-media, precum și sectorul tehnologiei informației și, mai general, sectorul privat, să joace un rol mai activ în prevenirea violenței împotriva femeilor și creșterea respectului pentru demnitatea acestora (articolul 17).

24. [www.zerotolerance.org.uk/sites/all/files/files/HWC_V5\(1\).pdf](http://www.zerotolerance.org.uk/sites/all/files/files/HWC_V5(1).pdf)

25. <http://hktest.hurriyet.com.tr/ENKKurumsal/Content.aspx?kutuid=190&pageid=38>

26. http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/avms/index_en.htm. O obligație a statelor părți la Convenția de la Istanbul de a încuraja stabilirea unor astfel de linii directoare și standarde de autoreglementare este cuprinsă în articolul 17 al convenției.

27. Consiliul Europei (2013), Raportul primei Conferințe a Rețelei de puncte focale naționale a Consiliului Europei privind egalitatea de gen „Mass-media și imaginea femeilor”, Amsterdam, 4–5 iulie 2013, p. 23, disponibil la: www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/03themes/women_media/index_en.asp

28. www.takebackthetech.net

29. <http://everydaysexism.com>

O serie de recomandări practice adresate guvernelor, industriilor mass-media și organizațiilor internaționale au fost făcute în cadrul conferinței Consiliului Europei din 2013 privind „Mass-media și imaginea femeilor” pentru a îmbunătăți statutul actual al femeilor în mass-media și comunicații. Raportul conferinței indică faptul că „tratatamentul femeilor de către mass-media și reproducerea stereotipurilor feminine de către aceasta sunt legate de violența împotriva femeilor”, dar că, în ansamblu, statutul femeilor în industriile mass-media s-a îmbunătățit.³⁰ Recomandările făcute evoluează în jurul combaterii proliferării stereotipurilor prin raportarea atentă, programarea adecvată și utilizarea unui limbaj și terminologii adecvate, atunci când se mediatizează știri referitoare la abuz. Acestea servesc ca un memento important al necesității unui efort concertat al autorităților publice, al companiilor mass-media și al organizațiilor internaționale pentru a realiza schimbarea.³¹

Setul de instrumente pentru jurnaliștii individuali pot contribui la creșterea gradului de conștientizare a modului în care alegerile lor cu privire la știre, limbaj și imagini poate determina consolidarea stereotipurilor de gen și modul în care acestea pot perpetua din neatenție violența împotriva femeilor. Există mai multe exemple care servesc ca o revelație pentru producătorii de știri ce doresc să își folosească puterea pentru a combate stereotipurile de gen.³² În plus, Consiliul Europei a elaborat „Compilarea contribuțiilor din partea statelor membre privind provocările cheie și bunele practici privind egalitatea de gen și mass-media la nivel național” pentru a arăta cum sexismul din mass-media poate fi contracarat, evidențiind problemele la nivel național.³³

30. Consiliul Europei (2013), *Mass-media și imaginea femeii*, op cit. (nota 27).

31. Recomandările conferinței sunt disponibile în raportul conferinței, Consiliul Europei (2013), op cit. (nota 27).

32. A se vedea, de exemplu, Consiliul Europei (2013), *Femeile și jurnaliștii în primul rând, O provocare pentru profesioniștii mass-media de a realiza democrația în practică, calitatea în jurnalism și încetarea stereotipurilor de gen*, Strasbourg: Consiliul Europei; Centrul Dart pentru jurnalism și traume, *Sfaturi și instrumente privind violența domestică și violența sexuală*, <http://dartcenter.org/topics>

33. „Compilarea contribuțiilor din partea statelor membre cu privire la provocările cheie și bunele practici privind egalitatea de gen și mass-media la nivel național”, Consiliul Europei (2014), disponibilă la [www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/02_GenderEqualityProgramme/GEC/GEC_5/Documents/GEC\(2014\)8rev_Compilation_Media_bil.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/02_GenderEqualityProgramme/GEC/GEC_5/Documents/GEC(2014)8rev_Compilation_Media_bil.pdf)

Lucrul cu sectorul educațional

Educarea sistematică a tinerilor de la o vârstă fragedă poate preveni violența de gen împotriva femeilor prin contestarea efectivă a conceptelor rigide de masculinitate și stereotipurile negative de gen, ce continuă să formeze atitudini care acceptă și normalizează violența de gen împotriva femeilor și prin promovarea relațiilor bazate pe egalitate și respect. Programa educațională în sfera formală trebuie să includă programe cuprinzătoare pentru toți copiii și tinerii, de la o vârstă fragedă, pentru a-i informa despre drepturile femeilor și fetelor și pentru a promova imagini pozitive despre femei (și bărbați), care pot preveni formarea stereotipurilor și atitudinilor negative față de femei și care pot contribui la acceptarea violenței de gen. Dovezile sugerează că prevenirea prin educația timpurie este cu precădere apreciată atunci când este specifică grupei de vârstă, centrată pe elev și interactivă, cu contribuții vizuale (de exemplu, prin utilizarea dramatizărilor sau jocului de rol). Aceasta este stabilită ca o obligație pentru statele părți la Convenția de la Istanbul în articolul 14.

Pentru tinerii aflați în perioada adolescenței, programele educaționale trebuie să se concentreze, în special, pe modalitățile sănătoase de a forma relații intime, astfel cum este ilustrat prin exemplul de mai jos.

Europa

■ Youth4Youth (Tineret pentru tineret): Împuternicirea tinerilor în prevenirea violenței de gen prin educația de la egal la egal³⁴

Intervenție: Mai multe proiecte finanțate de Programul Daphne III al Comisiei Europene și coordonate de Institutul Mediteranean de Studii de Gen (MIGS) au creat o multitudine de informații cu privire la modul în care tinerii gândesc și acționează în relație cu identitatea lor și în cadrul relațiilor, formând baza intervențiilor de combatere a violenței de gen împotriva femeilor. Unul dintre rezultatele acestei lucrări este programul Youth4Youth, un program de creștere a gradului de conștientizare, formare și educație de la egal la egal pentru tineri (cu vârste cuprinse între 14–18 ani), atât în medii educaționale formale, cât și non-formale. Acesta își propune să creeze un loc sigur în care tinerii să exploreze problemele care îi afectează, în mod direct, și să își îmbunătățească cunoștințele privind

34. www.youth4youth.org

violența de gen și cauzele fundamentale ale acesteia. Scopul său este de a împuternici tinerii să devină agenți ai schimbării.

Rezultate: Peste 2 300 de tineri din Cipru, Grecia, Italia, Lituania și Spania au participat la un studiu de cercetare, care a încercat să identifice tendințele transnaționale în atitudinea tinerilor față de stereotipurile și violența de gen. Pe baza acestor rezultate ale cercetării, au fost concepute sesiuni de conștientizare și formare Youth4Youth și la acestea au participat 350 de tineri din cele cinci țări participante. Două sute dintre aceștia s-au oferit voluntar pentru a deveni educatori de la egal la egal și, ulterior, au livrat cu succes formare pentru peste 1 000 dintre colegii din școlile lor. Un manual detaliat pentru implementarea programului de educație între egali a fost elaborat ca instrument pentru profesori și formatorii de tineri.

Lecții învățate: Educația între egali poate avea un impact pe termen mai lung dacă este implementată ca o abordare la nivelul „întregii școli” sau „întregii organizații” pentru contestarea stereotipurilor de gen. Facilitatorii programului trebuie să fie pe deplin pregătiți pentru a face față dezvăluirilor de la participanți. Sesiunile funcționează cel mai bine dacă: grupurile sunt mai mici; dacă sunt oferite de un facilitator masculin și feminin pentru stabilirea relației (în special în grupurile de sex mixte); sunt livrate în mod periodic, cum ar fi săptămânal, pentru a menține interesul și entuziasmul.

Cum funcționează abordarea pentru prevenirea violenței: La nivel societal, programul de educație între egali îi ajută pe tineri să evalueze, în mod critic, înțelegerea lor cu privire la normele de gen, împuternicindu-i să conteste stereotipurile și atitudinile de gen negative, care justifică violența de gen împotriva femeilor. La nivel instituțional, programul ajută școlile și alte organizații educaționale să promoveze o cultură a egalității și a respectului și le permite profesioniștilor din domeniul educației să conteste discriminarea și incidența violenței de gen în cadrul mediului respectiv. Abordarea de la egal la egal utilizează influența de la egal la egal într-un mod pozitiv și se crede că induce efecte de la egal la egal mai eficiente, prin stimularea încrederii și făcând problemele relevante pentru viața tinerilor. La nivel individual, acest tip de abordare poate împuternici un tânăr sau un profesionist din educație să devină un agent al schimbării.

Abordarea grupurilor vulnerabile

Vulnerabilitățile creează bariere în calea accesului și obținerii de sprijin și trebuie recunoscut faptul că persoanele se pot confrunta cu vulnerabilități multiple și care se intersectează, ce trebuie luate în considerare. Abordarea nevoilor persoanelor vulnerabile presupune atât recunoașterea, cât și asigurarea incluziunii.

Recunoașterea necesită măsuri pentru creșterea cunoștințelor și înțelegerii modului în care violența bazată pe gen afectează grupurile vulnerabile, cum ar fi femeile din grupurile etnice minoritare, migranții și victimele LGBT, de exemplu, prin cercetare. Dovezile sugerează că există încă lacune în baza de cunoștințe despre amploarea, natura și impactul violenței de gen împotriva femeilor în aceste grupuri din statele membre. Prin urmare, sunt necesare măsuri pentru a pune la dispoziție date mai solide, fiabile și dezagregate cu privire la violența de gen împotriva femeilor și, în special, asupra modului în care aceasta afectează grupurile cele mai vulnerabile din societate, pentru ca legislația, politicile și practicile bazate pe dovezi să poată fi dezvoltate pentru a răspunde mai eficient la nevoile acestor femei.

Sondaj privind violența împotriva femeilor

În martie 2014, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene a prezentat rezultatele sondajului său privind violența împotriva femeilor.³⁵ Acesta este primul sondaj care înregistrează amploarea și natura violenței împotriva femeilor în cele 28 de state membre UE. Rezultatele sondajului se bazează pe interviuri față în față cu un eșantion aleatoriu de 42 000 de femei. Acestea furnizează date fiabile și comparabile privind experiențele femeilor cu privire la diferite tipuri de violență fizică, sexuală și psihologică din partea actualilor și foștilor parteneri și a altor agresori. Sondajul a acoperit, de asemenea, experiențele femeilor de persecutare și hărțuire sexuală – inclusiv persecutarea cibernetică și hărțuirea cibernetică – și a chestionat femeile adulte în legătură cu experiențele lor privind violența în copilărie. Sondajul:

- ▶ oferă dovezi importante necesare părților interesate-cheie, cum ar fi factorii de decizie, practicienii și organizațiile neguvernamentale, pentru elaborarea de politici și alte măsuri de combatere a violenței împotriva femeilor;

35. <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-main-results>

- ▶ furnizează, pentru prima dată, date comparabile la nivelul UE cu privire la amploarea și natura experiențelor femeilor de violență fizică, sexuală și psihologică și hărțuire – inclusiv dacă raportează aceste experiențe și care este răspunsul atunci când o fac;
- ▶ contribuie la colectarea de date pentru dezvoltarea indicatorilor care vor fi utilizați pentru monitorizarea violenței împotriva femeilor și a răspunsurilor la aceasta.

În ceea ce privește violența fizică și sexuală, sondajul a constatat că aproximativ:

- ▶ 13 milioane de femei din UE, ceea ce corespunde la 7% dintre femeile cu vârsta cuprinsă între 18 și 74 de ani, au suferit violență fizică în decursul celor 12 luni dinaintea interviurilor din sondaj;
- ▶ 3,7 milioane de femei din UE, ceea ce corespunde la 2% dintre femeile cu vârsta cuprinsă între 18 și 74 de ani din UE, au suferit violență sexuală în decursul celor 12 luni dinaintea interviurilor din sondaj.

Rezultatele complete ale sondajului sunt disponibile pe site-ul web dedicat al Agenției pentru Drepturile Fundamentale a UE: <http://fra.europa.eu/DVS/DVT/vaw.php>

De asemenea, sunt necesare eforturi pentru a asigura faptul că grupurile vulnerabile sunt incluse în toate etapele de planificare, proiectare și implementare a intervențiilor, care vizează prevenirea violenței de gen împotriva femeilor.

La nivel societal și instituțional, este necesară o abordare de „integrare” pentru a asigura acordarea atenției cuvenite nevoilor grupurilor vulnerabile, în toate măsurile de prevenire. Legislația și politica trebuie consolidate pentru a asigura că unele dintre grupurile de femei mai dezavantajate și excluse, care se confruntă cu violența de gen au acces la serviciile existente, cum ar fi asistența socială, serviciile de sănătate și justiția penală în țara în care trăiesc și că drepturile lor egale sunt respectate. În același timp, trebuie să fie asigurată, de asemenea, și furnizarea de servicii direcționate, specifice, care să poată face față nevoilor specifice ale unor astfel de grupuri vulnerabile.

De exemplu, dovezile limitate existente cu privire la prevenirea practicilor dăunătoare, cum ar fi mutilarea genitală a femeilor sau căsătoria forțată, sugerează că o abordare cuprinzătoare, bazată pe comunitate, care implică comunitățile practice, poate fi cea mai eficientă pentru prevenire. Abordările privind mutilarea genitală, în special, trebuie să includă promovarea conștientizării

riscurilor pentru sănătate; formarea profesioniștilor din domeniul sănătății ca agenți ai schimbării; ritualuri alternative; abordări conduse de comunitate; măsuri juridice; și declarații publice, cum ar fi fatwa, deși sunt necesare cercetări suplimentare pentru a investiga efectele declarațiilor publice fundamentate religios.³⁶

Strategiile țintite și adecvate din punct de vedere cultural pentru a aborda violența de gen s-au dovedit a fi promițătoare (a se vedea exemplul „abordării în lanț” de mai jos). Abordarea atitudinilor, a prejudecăților, a rolurilor de gen și a stereotipurilor, care fac ca practicile dăunătoare, cum ar fi mutilarea genitală a femeilor, căsătoria forțată și violența „bazată pe onoare” să fie acceptabile în unele comunități, făcând astfel vulnerabile femeile din aceste comunități, este o parte integrantă a obligațiilor de prevenire ale Convenției de la Istanbul. Dovezile din programele existente pentru oprirea mutilării genitale a femeilor demonstrează că comportamentele înrădăcinate cultural pot fi schimbate cu timpul și cu strategia potrivită și că eficiența programelor care urmăresc să schimbe normele și convingerile privind genul este promițătoare.

Intervenția trebuie să fie adaptată contextului local particular, lucrând îndeaproape cu liderii comunității și agențiile de conducere din cadrul respectivei comunități. Prevenirea violenței împotriva femeilor prin mobilizarea comunității și consolidarea capacităților comunitare trebuie să urmărească crearea unor culturi locale de toleranță zero, comunitățile asumându-și responsabilitatea pentru prevenire. Olanda este unul dintre puținele state membre ale Consiliului Europei care desfășoară activități de prevenire în special privind mutilarea genitală a femeilor și utilizează o abordare coordonată, de abilitare a comunității.

36. Johansen E. și colab. (2013), „Ce funcționează și ce nu: O discuție privind abordările populare pentru abandonul mutilării genitale a femeilor”, *Obstetrică și Ginecologie Internațională*, volum 2013 (2013), disponibil la www.hindawi.com/journals/ogi/2013/348248/. Pentru mai multe informații privind modul în care Convenția de la Istanbul abordează mutilarea genitală a femeilor, a se vedea Consiliul Europei și Amnesty International (2014), *Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice ca instrument pentru a pune capăt mutilării genitale a femeilor*, Consiliul Europei, Strasbourg.

Olanda³⁷

■ Abordarea în lanț (Ketenaanpak) (2006 până în prezent)

Intervenție: Implementată de Ministerul Sănătății, Bunăstării și Sportului din Olanda (în cooperare cu GGD, FSAN și Pharos), abordarea în lanț utilizează structurile existente pentru a trata, în mod eficient, mutilarea genitală, determinând toți actorii cheie (îngrijirea sănătății pentru tineri, poliția, școlile, profesioniștii din domeniul medical, moașele, asistența maternală, medicii generaliști, ginecologii, pediatrii, serviciile de protecție a copilului și organizațiile pentru migranți) să lucreze împreună, într-un mod coordonat și integrat. Acest lucru este asigurat prin dezvoltarea și implementarea protocoalelor, formării profesioniștilor și a persoanelor cheie care sunt ancorate în cadrul comunităților de risc. Această abordare a fost adaptată și implementată la nivel național în 2011 și a continuat cu responsabilitate la nivel de municipalitate. Scopul este cooperarea efectivă, multi-agenții, cu responsabilitate comună între toate agențiile implicate, fapt esențial în asigurarea prevenirii, protecției și urmării penale adecvate a acestei forme complexe de violență împotriva femeilor.

Rezultate: Problemele privind mutilarea genitală a femeilor din Olanda sunt acum abordate într-un mod consecvent, la nivel național. Evaluarea programelor pilot a sugerat faptul că abordarea a fost eficientă în atingerea obiectivelor sale și în atingerea grupurilor sale țintă.

Limitări: Impactul în ceea ce privește rezultatele nu este disponibil (evaluarea a fost îngreunată din cauza lipsei datelor de referință) și a existat o lipsă de sprijin financiar pentru continuarea proiectului. Sistemul de învățământ și medicii generaliști nu au fost suficient implicați; colaborarea a fost limitată între lanțurile de sănătate și justiție penală; a existat o lipsă de coeziune între mulții actori implicați; și circulația persoanelor în cadrul rețelei necesita o formare suplimentară.

37. Informațiile în limba engleză privind intervenția sunt disponibile pe site-ul web al Institutului European pentru Egalitatea de Gen la <http://eige.europa.eu/content/the-chain-approach-ketenaanpak-the-netherlands>

Lecții învățate: Astfel de intervenții trebuie să fie încorporate în structura socială și, deoarece persoanele cheie din comunitate sunt bine plasate pentru a identifica familiile expuse riscului, finanțarea susținută a acestor actori cheie este esențială. Nu trebuie să existe lacune nicăieri în lanț, deoarece toți actorii de la prevenire la urmărirea penală sunt esențiali pentru a realiza schimbarea.

Cum funcționează abordarea pentru prevenirea mutilării genitale: Programul își propune să abordeze cauzele fundamentale ale mutilării genitale împotriva femeilor printr-un răspuns coordonat al comunității, contestând direct normele sociale și practicile „culturale” care o tolerează sau o justifică la nivel comunitar și instituțional dintr-o poziție de asistență medicală și de protecție a copilului. Educația, creșterea gradului de conștientizare și formarea se adresează tuturor sectoarelor/agențiilor (serviciul de sănătate pentru tineri; poliție; școli; profesioniștii din domeniul medical; protecția copilului și organizațiile de migranți) și persoanelor cheie din comunitățile practicante. Abordările grupului de omologi sunt importante, deoarece atunci când informațiile provin de la cineva similar cu tine, majoritatea sunt dispuși să accepte și să se adapteze informațiilor. Programul își propune să asigure că obiceiurile și tradițiile nu sunt utilizate pentru a justifica practicile de mutilare și își propune să împuternicească femeile aflate în situații de risc printr-un acces îmbunătățit la informații și resurse.

Învățarea din programele care se adresează grupurilor vulnerabile și violenței bazate pe gen sugerează că:

- ▶ angajamentul comunității necesită investiții pe termen lung și un pachet educațional cuprinzător, inclusiv pregătire formală pentru furnizorii de servicii de sănătate, cu monitorizări periodice;
- ▶ este important ca intervențiile să fie concepute, planificate și adaptate contextului local și să nu fie concepute sau implementate într-o manieră discriminatorie, care riscă să înstrăineze și mai mult comunitățile minoritare;
- ▶ intervențiile necesită un proces de monitorizare eficient care documentează fiecare etapă a procesului. Evaluarea realizărilor și a rezultatelor trebuie să fie concepută pentru a compara situația înainte și după implementare și să permită un timp suficient de implementare, care poate varia considerabil în funcție de comunitate și context;

- ▶ Rețelele de ONG-uri oferă puncte vitale de contact și sprijin, iar centrele naționale trebuie înființate pentru a coordona măsurile de prevenire și alte măsuri, cum ar fi puncte focale pentru promovarea conștientizării și dezbaterilor în școli, comunități și programe educaționale.

Implicarea bărbaților și a băieților

Întrucât multe dintre formele de violență împotriva femeilor acoperite de domeniul de aplicare al Convenției de la Istanbul sunt săvârșite, în primul rând de bărbați, intervențiile pentru prevenirea violenței de gen împotriva femeilor trebuie să implice, în mod activ, bărbații, alături de femei, ca actori și agenți ai schimbării. Lucrul cu bărbații pentru a aborda violența de gen împotriva femeilor este important pentru a schimba comportamentul, pentru a obține asistența bărbaților în consolidarea instituțiilor comunitare care pot aborda violența de gen și pentru a implica bărbații în promovarea egalității și a leadership-ului femeilor.³⁸

Transformarea relațiilor de putere inegale dintre bărbați și femei

Dovezile sugerează că programele care vizează bărbați și băieți sunt eficiente în combaterea violenței împotriva femeilor atunci când se concentrează pe transformarea relațiilor inegale de putere între femei și bărbați. Din cauza influenței imense pe care bărbații o au unul asupra celuilalt, programele de prevenire sunt eficiente atunci când bărbații își asumă responsabilitatea pentru violența bărbaților împotriva femeilor și când aceștia sunt abordați ca parte a soluției și nu ca parte a problemei. Învățarea bărbaților să intervină în comportamentul altor bărbați poate produce valori anti-violență pozitive.³⁹

Implicarea bărbaților și băieților în prevenirea violenței de gen împotriva femeilor poate lua multe forme, inclusiv ca modele de urmat, agenți ai schimbării și

38. Consorțiul Comun Irlandez privind violența de gen, *Learning Brief nr. 3: Implicarea bărbaților pentru a pune capăt violenței de gen*, disponibil la www.gbv.ie/wp-content/uploads/2010/01/Brief-3-Engaging-Men-final.pdf. A se vedea, de asemenea, publicațiile Consiliului Europei privind rolul bărbaților, disponibile la: www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/documentation_studies_publications_en.asp

39. Berkowitz A. (2004), *Lucrul cu bărbații pentru a preveni violența împotriva femeilor: o prezentare generală (prima parte)*, Forumul de cercetare aplicată, Centrul național de resurse online privind violența împotriva femeilor, disponibil la www.vawnet.org/sexual-violence/print-document.php?doc_id=413&find_type=web_desc_AR

susținători pentru egalitatea între femei și bărbați și respectul reciproc.⁴⁰ Prin exprimarea deschisă a opiniilor împotriva violenței, angajarea altor bărbați în activitățile de promovare a egalității de gen și acționarea ca modele de urmat prin asumarea activă a unui rol de îngrijire și a responsabilităților familiale, bărbații au o contribuție importantă de adus la prevenirea violenței de gen împotriva femeilor.

Bărbații pot acționa ca agenți influenți ai schimbării la diferite niveluri, de exemplu ca:

- ▶ soți, tați, frați, unchi, fii care promovează relații mai echitabile acasă;
- ▶ educatori de la egal la egal, unde „bărbații discută cu bărbații” și provoacă bărbații cu privire la acceptabilitatea violenței de gen;
- ▶ susținători ai femeilor;
- ▶ oficiali guvernamentali responsabili;
- ▶ lideri religioși cu influență în cadrul comunității;
- ▶ lideri comunitari.⁴¹

Exemple de măsuri care au funcționat pentru a implica, în mod activ, bărbații în problemele privind violența de gen, includ inițiative de educare și formare a bărbaților în cadrul instituțiilor de stat și a altor grupuri organizate, de exemplu utilizarea formării pentru a schimba percepția asupra violenței domestice în rândul ofițerilor de poliție și integrarea problemelor de sănătate reproductivă și de gen în curriculumul militar (a se vedea exemplul Turciei de mai jos), plus campanii care utilizează modele de urmat pozitive masculine (și feminine) pentru a se opune violenței împotriva femeilor.

40. Scambor E., Wojnicka K. și Bergmann N. (eds) (2013), *Rolul bărbaților în egalitatea de gen – strategii și perspective europene*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, disponibil la http://ec.europa.eu/justice/events/role-of-men/index_en.htm

41. Consorțiul Comun Irlandez privind violența de gen, op. cit. (nota 38).

Turcia

■ Integrearea sănătății reproductive și a problemelor de gen în curriculumul militar, 2002–prezent⁴²

Intervenție: În 2002, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) a făcut echipă cu Ministerul Sănătății din Turcia și cu Forțele Armate Turce pentru a educa toți tinerii soldați bărbați cu privire la sănătatea sexuală și reproductivă. Materialele de formare și ghidurile de resurse de buzunar pentru soldați au inclus un modul specific privind egalitatea de gen și prevenirea violenței de gen împotriva femeilor.

Rezultate: Până în 2009, trei milioane de bărbați au beneficiat de formare, iar proiectul a devenit permanent printr-un decret al forțelor armate. Mulți dintre soldați au spus că antrenamentul a avut un efect profund asupra lor și le-a schimbat convingerile despre dreptul femeii de a face propriile alegeri și de a trăi fără violență. Programul de formare a avut, de asemenea, efectul de a-i forța pe înșiși formatori să își pună la îndoială propriile idei referitoare la egalitatea de gen.

Limitări: Programul a întâmpinat rezistență din partea unor soldați și a întâmpinat probleme în privința obținerii acceptului din partea liderilor militari de la toate nivelurile. De asemenea, a existat o lipsă de cunoștințe în rândul formatorilor cu privire la egalitatea de gen și violența de gen, deoarece majoritatea erau profesioniști din domeniul medical, care nu avuseseră nicio pregătire oficială în aceste probleme.

Lecții învățate: Este necesară o formare pe termen lung, care poate fi realizată prin angajamente obligatorii. Utilizarea metodelor creative, participative și interactive de formare funcționează pentru implicarea bărbaților la acest nivel. Formarea nu trebuie să fie un eveniment unic, ci să fie repetat pentru a asigura faptul că mesajele transmise sunt eficace.

Cum funcționează abordarea pentru prevenirea violenței: La nivelul grupului de omologi/comunității, vizarea bărbaților tineri în acest fel încearcă să transforme stereotipurile de gen prin educație și formare, încercând în același timp să conteste sprijinul între egali pentru violența împotriva femeilor. Acest lucru oferă o oportunitate de a risipi miturile privind violența împotriva femeilor, nu doar în rândul tinerilor soldați la scară largă, ci și de a schimba o „cultură” în cadrul organizațiilor tradițional masculine, cum ar fi armata, unde tind să existe concepțe rigide privind masculinitatea.

42. UNFPA (2009), *Parteneriat cu bărbații pentru a pune capăt violenței bazate pe gen: Practici care funcționează din Europa de Est și Asia Centrală*, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, New York, disponibil la www.unfpa.org/public/home/publications/pid/4412

Contestarea rezistenței

Măsurile de prevenire care implică bărbați și băieți trebuie să depășească potențiala rezistență pentru a fi eficace. Experiența sugerează că, deși nu există un singur punct de intrare cel mai eficient pentru implicarea bărbaților ca parteneri, există mai mulți factori care maximizează eficacitatea intervențiilor. Pentru a depăși bariera rezistenței din partea bărbaților – adesea bazată pe frică, atitudini culturale negative și norme sau convingeri conform cărora violența împotriva femeilor este o problemă a femeilor – măsurile care vizează modul în care bărbații gândesc și se comportă trebuie să facă ca prevenirea violenței de gen împotriva femeilor să conteze pentru bărbați. Acest lucru se poate realiza prin deschiderea strategică a sesiunilor de formare și educație trezind interesul bărbaților și abordând subiectul violenței de gen la final, odată ce aceștia au dobândit încredere și au deschis comunicarea cu formatorii și prin încurajarea bărbaților să ia măsuri împotriva violenței împotriva femeilor, făcând să fie cât mai ușor și direct posibil. Acest lucru se poate realiza și prin crearea unor medii de egalitate, în special în rândul bărbaților tineri, în care aceștia se simt în siguranță să se deschidă și să găsească modalități pozitive de afirmare a masculinității (după cum se arată în exemplul din Balcanii de Vest de mai jos).

Balcanii de Vest: Bosnia și Herțegovina, Croația (până în 2013), Serbia, Kosovo⁴³ și Albania (din 2013)

■ Inițiativa Tinerilor Bărbați (YMI)⁴⁴ – Băieții și bărbații ca aliați în prevenirea violenței și transformarea de gen în Balcanii de Vest, Faza I și II (2007–2013) și Faza III (2013–2016)

Intervenție: YMI este primul efort sistematic din regiune pentru a lucra cu bărbați tineri și de a implica, în mod critic, noțiunile de masculinitate care promovează comportamentul dăunător, inclusiv violența împotriva femeilor și a colegilor. În timp ce proiectul a fost dezvoltat de Care International,

43. Toate referirile la Kosovo, indiferent dacă este vorba de teritoriu, instituții sau populație, în acest text sunt înțelese în deplină conformitate cu Rezoluția 1244 a Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite și fără a aduce atingere statutului Kosovo.

44. Care International (2012), *Inițiativa Tinerilor Bărbați – un studiu de caz: Implicarea tinerilor bărbați din Balcanii de Vest în egalitatea de gen și prevenirea violenței*. Banja Luka, Bosnia și Herțegovina: Care International, disponibil la: <http://youngmeninitiative.net>

organizațiilor locale de tineret li s-a acordat rolul de principali factori ai schimbării.⁴⁵ Cercetările formative privind masculinitatea și violența au arătat că idealul de masculinitate al tinerilor bărbați presupunea forță fizică, virilitate sexuală, curaj, o voință puternică și capacitatea de a-și proteja onoarea și pe cea a familiei lor.⁴⁶ Pe lângă atitudinile care pot susține violența în relațiile intime, mai ales dacă comportamentul femeilor a fost considerat că „dezonorează” bărbații, cercetarea și pilotarea YMI au relevat, de asemenea, niveluri ridicate de homofobie în rândul bărbaților tineri din regiune. Pentru a contesta aceste noțiuni, YMI se desfășoară prin campanii de marketing social denumite „Fii bărbat” și ateliere școlare cu bărbați tineri, utilizând un curriculum comun – manualul M (de la *mladići*, care înseamnă „bărbat tânăr”). Manualul a fost adaptat din manualul Programului H dezvoltat în America Latină și Caraibe.⁴⁷

Rezultate: Încă din faza sa pilot (2007–2010), inițiativa a ajuns la peste 4 000 de tineri bărbați, cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani, din mediul școlar. Un studiu de evaluare a impactului realizat de Centrul Internațional de Cercetare a Femeilor a constatat că participarea la atelierele de lucru i-a influențat în mod pozitiv pe bărbați să adopte atitudini mai echitabile de gen privind violența. Mărturiile sugerează, de asemenea, schimbări în comportamentul individual, în unele cazuri. Inițiativa a determinat, de asemenea, câțiva tineri să facă voluntariat în organizațiile locale de tineret și a creat oportunități de a elimina diviziunile etnice într-o regiune care se reface dintr-un conflict armat care a fost parțial determinat de motive etnice. În plus, „guvernele naționale și locale au recunoscut YMI ca o metodologie de succes și model

45. Inițiativa a implicat numeroase organizații axate pe tineret din regiune: Status M (Zagreb), Centrul pentru stiluri de viață sănătoase E8 (Belgrad), Asociația pentru Sănătatea Sexuală și Reproductivă XY (Sarajevo), Perpetuum Mobile (Banja Luka), Altruist (Mostar), Rețeaua de educatori de la egal la egal (Pristina), Clubul educațional pentru tineret (Mitrovica de Nord), Smart Kolektiv (Belgrad) și Linia de consiliere pentru femei și fete și Linia de consiliere pentru bărbați și băieți (Tirana).

46. Eckman și colab. (2007), *Explorarea dimensiunilor masculinității și violenței*. ICRW și Care International, disponibile la: www.care.org/sites/default/files/documents/Exploring-Dimensions-of-Masculinity-and-Violence.pdf

47. Manualul M extins conține peste 40 de activități pentru ca tinerii bărbați să exploreze o gamă largă de probleme dintr-o perspectivă de gen, inclusiv sănătate sexuală și reproductivă, comunicare și negociere, consumul de droguri și alcool, managementul furiei și prevenirea violenței. Acesta este disponibil la: <http://youngmeninitiative.net/en/?page=35> Manualul Programului H a fost dezvoltat de organizația Promundo, care are birouri în Brazilia, Portugalia și Statele Unite și poate fi accesat la: www.promundo.org.br/en/publications-for-youth

exemplar de colaborare între societatea civilă și guvern”.⁴⁸ Sunt în curs de desfășurare eforturi pentru extinderea inițiativei în cooperare cu ministerele educației și tineretului și sportului. Unul dintre coordonatorii YMI a devenit membru al Rețelei de lideri bărbați a Secretarului General al ONU.⁴⁹

Leții învățate: A fost necesară adaptarea metodologiilor pentru a aborda mai puternic atitudinile homofobe, deoarece curriculumul inițial nu a adus schimbări. În ceea ce privește eficacitatea intervenției, succesul a depins de acordarea unui timp adecvat pentru consolidarea capacităților organizațiilor locale de tineret, de flexibilitatea în aplicarea curriculum-ului standard, de utilizarea resurselor existente și testate, precum și de încorporarea strategiilor de marketing social pentru a marca „Be a Man” (Fii bărbat) ca fiind „cool” (la modă) și cu care tinerii ar dori să se identifice.

Cum funcționează abordarea pentru prevenirea violenței: La nivelurile individual și de grup de egali/comunitate, vizarea tinerilor în acest mod încearcă să transforme noțiunile recepționate de aceștia despre masculinitate și violență, angajându-i într-o reflecție critică și personală asupra genului, masculinității și sănătății, cu un accent puternic pe prevenirea violenței. Această abordare a fost numită „practică conștientă la gen”. Aceasta își propune să perturbe căile spre săvârșirea violenței împotriva femeilor și a semenilor, fapt ce își are rădăcinile într-o aprobare a violenței ca modalitate de a se afirma ca „bărbat adevărat”, care știe să își apere onoarea; în traume (inclusiv, în acest caz, traume de război); socializare sexuală, care este orientată spre putere și control; și abuzul de stimuli. În același timp, tehnica îi motivează pe tinerii bărbați să conteste structurile sociale ale inegalității.

Un principiu cheie pentru sprijinirea muncii cu bărbați și băieți este asigurarea centralității securității și drepturilor femeilor în cadrul oricărui program. Prin urmare, programele trebuie dezvoltate în cooperare cu organizațiile de femei pentru a evita ca acestea să devină dominate de bărbați.⁵⁰

48. Care (2012), op. cit. p. 27. (nota 43).

49. <http://endviolence.un.org/SasaOstojic.shtml>

50. DFID (2012), *Nota de orientare 2: Ghid practic cu privire la programarea comunitară privind violența împotriva femeilor și fetelor*, Seria Chase Guidance Note, Departamentul pentru dezvoltare internațională, Regatul Unit, disponibil la www.gov.uk/government/publications/how-to-note-violence-against-women-and-girls-chase-guidance-note-series

Împuternicirea femeilor

Completând lista măsurilor preventive generale, articolul 12, alineatul 6 din Convenția de la Istanbul solicită promovarea unor programe și activități specifice pentru împuternicirea femeilor. Aceasta se referă la împuternicire în toate aspectele vieții, inclusiv împuternicirea politică și economică.

Caracterul central al împuternicirii femeilor în vederea prevenirii violenței împotriva femeilor

Împuternicirea femeilor este vitală pentru realizarea schimbării înspre egalitatea de gen. Femeile încă câștigă mai puțin decât bărbații,⁵¹ acestea reprezintă doar 16,6%, sau una din șase, din membrii consiliului de administrație din cele mai mari companii publice din Europa⁵² și dețin doar 27% din mandatele în parlamentele naționale din 34 de țări europene.⁵³

La nivel societal și instituțional, legislația și politica trebuie să funcționeze pentru a crește participarea femeilor la educația formală, piața muncii și sfera politică. Politicile și planurile de acțiune care abordează inegalitatea de gen trebuie implementate în toate sectoarele. Ca principiu călăuzitor, toate intervențiile preventive pentru a schimba ideea existentă a inferiorității femeilor și atitudinile stereotipe persistente și normele sociale, care pot duce la o acceptare a violenței de gen, trebuie să pună în centrul lor drepturile și împuternicirea femeilor.

Împuternicirea politică și economică a femeilor este esențială pentru capacitatea lor de a-și afirma susținerea, scăzând astfel vulnerabilitatea femeilor la violență, în general. Împuternicirea femeilor prin participarea la luarea deciziilor la toate nivelurile sau prin activismul mișcării sociale pentru a transforma contextele pentru respectivele decizii este considerată o strategie eficientă pe termen lung pentru prevenirea violenței împotriva femeilor. Cercetările au

51. Eurostat (2013), *Statistici privind diferențele de remunerare pe criterii de gen* (date din martie 2013), disponibil la http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics

52. Comisia Europeană (2013), *Femei și bărbați în poziții de conducere în Uniunea Europeană*, 2013, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, disponibil la adresa http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/gender_balance_decision_making/131011_women_men_leadership_en.pdf

53. Femeile și bărbații în luarea deciziilor – Baza de date înființată de Comisia Europeană (Politică/parlamentele naționale) disponibilă la http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/politics/national-parliaments/index_en.htm

descoperit că, pe măsură ce egalitatea de gen se îmbunătățește, prevalența violenței împotriva femeilor este mai scăzută.⁵⁴

Cum funcționează împuternicirea femeilor pentru a preveni violența împotriva femeilor

Participarea femeilor este esențială pentru transformarea contextelor care conduc la violență la nivel societal, instituțional, interpersonal și individual. Nivelurile mai ridicate de implicare a femeilor în luarea deciziilor pot contribui la schimbări pozitive în legislație, politici, servicii, instituții și, în timp, în normele sociale, conducând astfel la o transformare la nivel societal. La nivel instituțional, participarea femeilor poate avea ca rezultat politici, programe și legi care sunt destul de diferite de cele care ar fi apărut fără acestea. În mod special, reprezentarea femeilor crește proeminența problemelor mai relevante pentru viața femeilor, cum ar fi violența împotriva femeilor.⁵⁵ Cercetările sugerează faptul că existența unor organizații de femei puternice și autonome are un impact semnificativ asupra schimbării politice transformatoare în domeniul violenței împotriva femeilor în întreaga lume⁵⁶.

Strategia Consiliului Europei privind egalitatea de gen 2014–2017 solicită o abordare dublă în vederea realizării egalității de gen, care include:

- ▶ politici și acțiuni specifice, inclusiv acțiuni pozitive, atunci când este cazul, în domenii critice, pentru promovarea femeilor și pentru egalitatea de gen, precum și promovarea, monitorizarea, coordonarea;
- ▶ evaluarea procesului de integrare a perspectivei de gen în toate politicile și programele.⁵⁷

O serie de instrumente ale Consiliului Europei, în special CM/Rec(2007)17 „privind standardele și mecanismele de egalitate de gen”, recomandă măsuri

54. Walby, S. (2009). *Globalizare și inegalități: Complexitate și modernități contestate*. Femei ONU (2012) Manual pentru planurile naționale de acțiune privind violența împotriva femeilor, New York, disponibil la: www.unwomen.org/ru/digital-library/publications/2012/7/handbook-for-national-action-plans-on-violence-against-women

55. Raportul privind dezvoltarea mondială 2012: *Egalitatea de gen și dezvoltarea* (septembrie 2011), Banca Mondială, Washington, DC. A se vedea în special Cap. 4: Promovarea capacității femeilor, p. 150–190.

56. Htun M. și Weldon S. L. (2012), „Originile civice ale schimbării progresive a politicilor: combaterea violenței împotriva femeilor în perspectivă globală, 1975–2005”, *American Political Science Review* vol. 106, numărul 03, p. 548–569.

57. Strategia Consiliului Europei pentru egalitatea de gen 2014–2017 a fost aprobată de Comitetul de Miniștri la 6 noiembrie 2013. Aceasta este disponibilă la www.coe.int/equality

specifice pentru promovarea împuternicirii femeilor, reamintind importanța adoptării de metodologii pentru implementarea strategiei de integrare a dimensiunii de gen, inclusiv bugetarea pe criterii de gen, analiza bazată pe gen și evaluarea impactului de gen. În plus, Recomandarea Rec(2003) „privind participarea echilibrată a femeilor și bărbaților la luarea deciziilor politice și publice” oferă îndrumări clare cu privire la modul de a realiza acest lucru și solicită statelor membre să asigure că reprezentarea atât a femeilor, cât și a bărbaților în viața politică sau publică, nu scade sub 40%. În sfârșit, Recomandarea Rec(2002)5 „privind protecția femeilor împotriva violenței”, precursorul Convenției de la Istanbul, stabilește măsuri importante pentru prevenirea violenței împotriva femeilor prin împuternicirea acestora.

Măsurile care pot contribui la împuternicirea femeilor includ:

- ▶ dezvoltarea legislației și politicilor care abordează inegalitățile socio-economice mai largi și, astfel, îmbunătățesc statutul femeilor în societate (integrarea egalității de gen în toate procesele de elaborare a politicilor), de exemplu,
 - politici de bunăstare la locul de muncă pentru a ajuta femeile să revină pe piața muncii
 - politici care îmbunătățesc concediul de maternitate, paternitate și concediul parental
 - credite fiscale pentru familiile care lucrează și a femeilor care sunt părinți singuri
 - acces îmbunătățit la asigurările sociale/prestațiile sociale pentru femeile dezavantajate din punct de vedere economic
 - măsuri de protecție a lucrătorilor cu fracțiune de normă
 - eforturi de îmbunătățire a echilibrului dintre viața de familie și cea profesională;
- ▶ încurajarea angajatorilor, inclusiv a celor din sectorul privat, să promoveze participarea femeilor la forța de muncă și să adopte politici care să recunoască faptul că violența este un obstacol în calea angajării femeilor.

Un bun exemplu în direcția împuternicirii economice a femeilor ca o modalitate de a preveni violența împotriva acestora este inițiativa de creștere a gradului de conștientizare a Spaniei din 2008 – „Companii pentru o societate fără violență de gen” (*Empresas por una sociedad libre de violencia de género*). Această inițiativă a invitat sectorul privat să colaboreze cu Guvernul în două domenii: încadrarea victimelor pe piața muncii și creșterea gradului de conștientizare

a publicului, în general.⁵⁸ În temeiul Legii Spaniei privind egalitatea de gen (2007), companiile din Spania sunt, de asemenea, supuse obligației de a promova condiții de muncă care să prevină hărțuirea sexuală și persecutarea. Companiile cu peste 250 de angajați sunt obligate să elaboreze planuri de egalitate care includ măsuri de prevenire a persecutării și a hărțuirii sexuale, dar companiile mai mici sunt încurajate să facă și ele același lucru. Sindicatul sunt implicate de mult timp în prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie în țări precum Regatul Unit și Irlanda.

Modalitățile eficace de a face legătura dintre împuternicirea politică a femeilor și prevenirea violenței împotriva femeilor sunt elaborarea unor platforme specifice care articulează interesele femeilor și care evidențiază încetarea violenței. Articulațiile intereselor femeilor pot face parte din manifestele femeilor, care exprimă vocile femeilor ca afiliați politici. Manifestele femeilor pot fi elaborate de organizațiile societății civile și grupurile de bază înaintea alegerilor majore. Un exemplu de utilizare a manifestelor femeilor vine din Albania, unde femeile s-au mobilizat pentru a formula cereri către toate partidele politice înainte de alegerile naționale din 2009 și au elaborat Manifestul național al Femeilor Albaneze, care a inclus obiective specifice privind protecția femeilor împotriva violenței. Femeile se pot reuni, de asemenea, ca reprezentanți aleși și pot elabora platforme specifice pentru femei dincolo de liniile de partid. În unele țări, grupurile de femei din Parlamentul național au contribuit la introducerea de propuneri legislative pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și la adoptarea acestora. Un alt exemplu de platformă a femeilor care face lobby activ pentru schimbare socială este Congresul Femeilor din Polonia.⁵⁹ Înființat în 2009, acesta este o mișcare socială care reunește femei poloneze din toate categoriile sociale. Acesta pledează pentru includerea problemelor femeilor pe agenda politică și a reușit să determine o serie de schimbări importante în legislație și viața politică.

58. Informațiile în limba engleză sunt disponibile la http://sgdatabse.unwomen.org/search-Detail.action?request_locale=en

59. www.kongreskobiet.pl

Concluzie

Convenția de la Istanbul își propune să prevină toate formele de violență împotriva femeilor, inclusiv violența împotriva fetelor, și încadrează măsurile preventive ca parte a unei abordări cuprinzătoare care necesită, de asemenea, protecția victimelor, urmărirea penală a agresorilor și dezvoltarea unor politici integrate. Doar prin introducerea unui set cuprinzător și integrat de politici poate fi asigurat un răspuns holist la violența împotriva femeilor.

În acest scop, Convenția de la Istanbul oferă o listă detaliată de prevederi, grupate în capitolul său de prevenire (articolele 12–17), care se bazează pe cunoștințele de ultimă generație cu privire la ceea ce funcționează pentru prevenirea violenței împotriva femeilor pe baza cercetărilor existente privind cauzele și consecințele acesteia, precum și abordările dovedite testate prin practică în statele membre ale Consiliului Europei și nu numai. Ca atare, Convenția de la Istanbul poate fi utilizată ca plan de execuție pentru intervenții preventive. Făcând opțională aplicarea dispozițiilor sale la toate formele de violență domestică, inclusiv împotriva copiilor și abuzul persoanelor în vârstă, statele părți își pot extinde măsurile preventive pentru a acoperi aceste forme de violență pe baza Convenției de la Istanbul. Din numeroasele exemple practice cu privire la ceea ce funcționează în prevenire, abordate în această lucrare, reiese faptul că, în ciuda evaluării lor limitate, merită să ne angajăm și să investim în măsuri preventive pentru a reduce semnificativ violența împotriva femeilor și violența domestică.

Lista de verificare

Măsurile de prevenire funcționează cel mai bine atunci când nu sunt luate izolat, ci integrate într-un răspuns mai larg și holist la violența împotriva femeilor. Convenția de la Istanbul cere statelor părți să elaboreze „politici integrate”, care sunt „politici eficiente, cuprinzătoare și coordonate la nivel de stat, care să cuprindă toate măsurile relevante pentru prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență”. Este important să ne asigurăm că prevenirea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice este într-adevăr o parte integrantă a politicii naționale în domeniu, indiferent dacă aceasta este prevăzută într-un plan național de acțiuni, într-o strategie națională sau diverse documente de politică interdependente.

Următoarea listă de verificare poate fi de ajutor pentru a asigura faptul că diferitele cerințe ale Convenției de la Istanbul în domeniul prevenirii sunt reflectate într-un set de politici cuprinzătoare și integrate privind violența împotriva femeilor și violenței domestice.

- ❑ Sunt măsurile preventive adaptate la toate nivelurile, inclusiv la nivel societal, instituțional, comunitar și individual, pentru a asigura perturbarea diferitelor căi care pot duce la violență, utilizând un model ecologic, cum ar fi modelul Hagemann-White, 2010?
- ❑ Contestă măsurile preventive stereotipurile de gen, de exemplu, prin
 - o revizuirea și modificarea legislației care consolidează, perpetuează sau încorporează, în alt mod, stereotipurile de gen?
 - o campaniile care sunt concepute pentru a contesta normele sociale pe baza stereotipurilor de gen, contestă atitudinile de învinovățire a victimelor și promovează schimbarea pozitivă a comportamentelor – vizând toate nivelurile societății?
 - o colaborarea cu toate organizațiile mass-media pentru promovarea unei culturi a egalității de gen și creșterii gradului de conștientizare privind violența de gen împotriva femeilor și cauzele fundamentale ale acesteia?

- o măsuri de intervenție timpurie prin educarea copiilor și tinerilor, atât în programa formală, cât și prin programe de educație non-formală între egali pentru: promovarea drepturilor femeilor; prevenirea formării stereotipurilor și atitudinilor de gen, care pot contribui la o acceptare a violenței de gen; și pentru îmbunătățirea înțelegerii cauzelor fundamentale ale violenței de gen și a ceea ce constituie o relație respectuoasă și sănătoasă?
- Sunt prevăzute măsuri care să implice bărbații și băieții ca agenți ai schimbării pozitive, prin implicarea acestora în diferite puncte de intervenție, prin utilizarea metodelor creative, participative și interactive de incluziune și contestarea rezistenței, asigurând în același timp că intervenția este dezvoltată în cooperare cu organizațiile centrate pe femei?
- Sporesc măsurile preventive leadershipul și capacitatea femeilor, atât în sfera economică, cât și în cea politică, pentru a contracara efectele stereotipurilor negative de gen și ale inegalității, prin adoptarea unei abordări duale, adică integrarea perspectivei de gen în legislație, politici și practici, asigurând, în același timp, că intervenția de specialitate țintită se adresează nevoilor specifice ale femeilor, inclusiv ale celor care fac parte din grupurile vulnerabile?
- Sunt preconizate măsuri pentru a pune la dispoziție date fiabile, detaliate (dezagregate) privind egalitatea de gen și violența de gen împotriva femeilor, care să identifice toate grupurile, dar mai ales pe cele mai vulnerabile, pentru a se asigura că poate fi stabilită eficacitatea tuturor măsurilor de prevenire?

Resurse cheie ale Consiliului European

Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale

Convenția Consiliului European privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul)

Recomandarea Rec(2002)5 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind protecția femeilor împotriva violenței⁶⁰

Recomandarea Rec(2007)17 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind standardele și mecanismele egalității de gen⁶¹

Raportul final de activitate⁶² al Campaniei Consiliului European „Oprăști violența domestică împotriva femeilor”, 2006–2008

Contestarea stereotipurilor de gen

Raport al primei Conferințe a Rețelei punctelor focale naționale a Consiliului European cu privire la egalitatea de gen privind *Mass-media și imaginea femeilor*, 4–5 iulie 2013, Amsterdam⁶³

Compilație de contribuții din partea statelor membre referitor la provocările cheie și bunele practici privind egalitatea de gen și mass-media la nivel național, Consiliul European, 2014⁶⁴

60. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=280915>

61. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1215219&Site=CM>

62. www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/final_Activity_report.pdf

63. www.coe.int/t/dg2/equality/standardsetting/equality/05conferences/2013amsterdam/Report_MediaImageWomen_Amsterdam_en.pdf

64. GEC(2014)8rev, Comisia pentru egalitatea de gen a Consiliului European, Compilație de contribuții din partea statelor membre referitor la provocările cheie și bunele practici privind egalitatea de gen și mass-media la nivel național, Strasbourg, 13 mai 2014.

Recomandarea CM/Rec(2007)13 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind integrarea perspectivei de gen în educație⁶⁵

Abordarea nevoilor persoanelor vulnerabilizate de circumstanțe speciale

Recomandarea Rec(2006)19 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind politica de sprijinire a parentalității pozitive⁶⁶

Recomandarea nr. R (94) 14 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind politicile familiale coerente și integrate⁶⁷

Recomandarea nr. R (90) 2 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la măsurile sociale privind violența în familie⁶⁸

Ghid din 2011 privind îngrijirea sănătății adaptate copiilor⁶⁹

Ghid din 2010 privind justiția în interesul copiilor⁷⁰ (disponibil în cel puțin 22 de limbi ale statelor membre ale Consiliului Europei)

Ghid privind strategiile naționale integrate pentru protecția copiilor împotriva violenței⁷¹

Recomandarea CM/Rec(2008)4 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind consolidarea integrării copiilor de migranți și de origine imigrantă⁷²

Baza de date privind politicile și bunele practici pentru protejarea drepturilor romilor⁷³

65. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1194631&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>

66. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1073507&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>

67. <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=534811&SecMode=1&DocId=515750&Usage=2>

68. <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=569827&SecMode=1&DocId=589942&Usage=2>

69. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1836421&Site=COE>

70. www.coe.int/t/dghl/standardsetting/childjustice/Source/GuidelinesChildFriendlyJustice_EN.pdf

71. www.coe.int/t/dg3/children/News/Guidelines/Recommendation%20CM%20A4%20protection%20of%20children%20_ENG_BD.pdf

72. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1253467&Site=CM>

73. <http://goodpracticeroma.ppa.coe.int/en>

Implicarea bărbaților și a băieților

Publicații ale Consiliului Europei privind rolul bărbaților, inclusiv lucrul cu autorii violenței domestice⁷⁴

Împuternicirea femeilor

Recomandarea Consiliului Europei Rec(2003)3 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind participarea echilibrată a femeilor și bărbaților la luarea deciziilor politice și publice⁷⁵

Acțiune pozitivă în statele membre ale Consiliului Europei în domeniul egalității între femei și bărbați, Raportul final de activități al Grupului de specialiști privind acțiunea pozitivă în domeniul egalității între femei și bărbați (EG-S-PA), 2000⁷⁶

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

Jurisprudența selectată a Curții Europene a Drepturilor Omului în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și a violenței domestice este disponibilă pe site-ul web dedicat al Convenției de la Istanbul.⁷⁷

Unitatea de presă a Curții Europene a Drepturilor Omului emite, în mod periodic, o fișă informativă privind violența împotriva femeilor.⁷⁸

Notă: Toate convențiile pot fi accesate prin intermediul Biroului pentru Tratatul la Consiliului Europei la www.conventions.coe.int; Recomandările pot fi accesate de pe pagina principală a Consiliului Europei (www.coe.int), apoi Comitetul de Miniștri / texte adoptate).

74. www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/documentation_studies_publications_en.asp

75. [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec\(2003\)3&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec(2003)3&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383)

76. [www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/03themes/women-decisionmaking/EG-S-PA\(2000\)7_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/03themes/women-decisionmaking/EG-S-PA(2000)7_en.pdf)

77. www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/caselaw_en.asp

78. www.echr.coe.int/Documents/FS_Violence_Woman_ENG.pdf

Bibliografie

Albarracin D. (2005), *Noua lege privind violența de gen are implicații la locul de muncă*, Observatorul european al relațiilor industriale online

Berkowitz A. (2004), *Lucrul cu bărbații pentru a preveni violența împotriva femeilor: o prezentare generală (prima parte)*, Forumul de cercetare aplicată, Centrul național de resurse online pentru violența împotriva femeilor (vawnet.org)

Bodelón E. (2012) „*De la violența domestică la violența de gen. Schimbări și caracteristici ale abordării violenței de gen în sistemul de justiție din Spania*” În Antal, I., Roth, M. și Creazzo, G. (coord.), *În spatele ușilor închise. Violența domestică și sistemul de justiție*, Presa Universității Cluj, Cluj-Napoca (în limba română)

Care International (2012), *Inițiativa tinerilor bărbați: implicarea tinerilor din Balcanii de Vest în egalitatea de gen și prevenirea violenței: Un studiu de caz*, Care International, Banja Luka, Bosnia și Herțegovina

Cook R. și Cusack S. (2010), *Stereotiparea de gen: perspective juridice transnaționale*, Universitatea Pennsylvania Press, Philadelphia

Consiliul Europei (2011), *Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice și Raportul explicativ*, Editura Consiliului Europei, Strasbourg

Consiliul Europei (2013a), *Femeile și jurnaliștii în primul rând, O provocare pentru profesioniștii mass-media de a realiza democrația în practică, calitatea în jurnalism și încetarea stereotipurilor de gen*, Consiliului Europei, Strasbourg

Consiliul Europei (2013b), *Raport al primei Conferințe a Rețelei punctelor focale naționale privind egalitatea de gen „Mass-media și imaginea femeilor”*, Consiliul Europei, Strasbourg

Consiliul European (2014a), *Consiliul European cu privire la Strategia privind egalitatea de gen 2014–2017*, Consiliul European, Strasbourg

Consiliul European (2014b), *Studiu analitic al rezultatelor celei de a patra runde de monitorizare a implementării Recomandării Rec(2002)5 privind protecția femeilor împotriva violenței în statele membre ale Consiliului European*, Consiliul European, Strasbourg

Consiliul European (2014c), *Creșterea gradului de conștientizare cu privire la violența împotriva femeilor: Articolul 13 din Convenția de la Istanbul*, Seria: O colecție de lucrări privind Convenția de la Istanbul, Consiliul European, Strasbourg

Consiliul European, (2014d), *Compilație de contribuții din partea statelor membre referitor la provocările cheie și bunele practici privind egalitatea de gen și mass-media la nivel național*, Consiliul European, Strasbourg

Consiliul European și Amnesty International (2014), *Convenția Consiliului European privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice ca instrument pentru a pune capăt mutilării genitale a femeilor*, Consiliul European, Strasbourg

DFID (2012), *Nota de orientare 2: Un ghid practic referitor la programarea comunitară privind violența împotriva femeilor și fetelor*, Seria de note de orientare CHASE, Departamentul pentru Dezvoltare Internațională, Regatul Unit

Eckman și colab. (2007), *Explorarea dimensiunilor masculinității și violenței*, ICRW și CARE International, publicație online

EIGE (2012), *Studiul de identificare și cartografiere a datelor și resurselor existente privind violența sexuală împotriva femeilor în UE*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg

EIGE (2013), *Studiu privind „Colecția de metode, instrumente și bune practici în domeniul violenței domestice (zona D a Platformei de acțiune de la Beijing)” – Creșterea gradului de conștientizare*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg

EIGE (2013a), *Studiu privind „Colecția de metode, instrumente și bune practici în domeniul violenței domestice (zona D a Platformei de acțiune de la Beijing)” – Formare*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg

Oprîți violența împotriva femeilor (2011), *O lume diferită este posibilă: Apel pentru acțiuni pe termen lung și direcționate pentru prevenirea violenței împotriva femeilor și fetelor*, Coaliția pentru oprirea violenței împotriva femeilor, Londra

Comisia Europeană (2010), *Studiu de fezabilitate pentru evaluarea posibilităților, oportunităților și nevoilor de standardizare a legislației naționale privind violența împotriva femeilor, violența împotriva copiilor și violența de orientare sexuală*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg

Hagemann-White C. și colab. (2010), „Factori în joc în comiterea violenței împotriva femeilor, a violenței împotriva copiilor și a violenței de orientare sexuală – Un model interactiv pe mai multe niveluri”, în Comisia Europeană, *Studiu de fezabilitate pentru evaluarea posibilităților, oportunităților și necesităților de standardizare a legislației naționale privind violența împotriva femeilor, violența împotriva copiilor și violența de orientare sexuală*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg

Heise L. (1998), „Violența împotriva femeilor: un cadru integrat, ecologic”, *Violența împotriva femeilor 1998* vol. 4 nr. 3, p. 262–290.

Heise L. (2011), *Ce funcționează pentru a preveni violența partenerului? O privire de ansamblu asupra dovezilor*, Consorțiul de Cercetare STRIVE, Școala de Igienă și Medicină Tropicală din Londra, Londra

Htun M. și Weldon S. L. (2012), „Originile civice ale schimbării progresive a politicilor: combaterea violenței împotriva femeilor în perspectivă globală, 1975–2005”, *American Political Science Review* vol. 106, numărul 03, p. 548–569

Johansen E. și colab. (2013), „Ce funcționează și ce nu: O discuție privind abordările populare pentru abandonul mutilării genitale a femeilor”, *Obstetrics and Gynecology International*, volum 2013 (2013)

Kelly L. și Lovett J. (2012), *Schimb de bune practici privind egalitatea de gen: activități de conștientizare pentru combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor*, Document de discuție – Regatul Unit, 7–8 februarie 2012, Regatul Unit, Comisia Europeană (Justiție)

Sandell, K (2013), *Măsuri suedeze pentru combaterea violenței bărbaților împotriva femeilor*, Document de comentarii prezentat la Schimbul de bune practici privind egalitatea de gen – Măsuri pentru combaterea violenței împotriva femeilor, Madrid, 16–17 aprilie 2013, Comisia Europeană (Justiție)

Scambor E., Wojnicka K. și Bergmann N. (eds) (2013), *Rolul bărbaților în egalitatea de gen – strategii și perspective europene*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg

Stanley N. și colab. (2009), *Discursul bărbaților: cercetare pentru informarea inițiativei de marketing social a lui Hull privind violența domestică*, Școala de Asistență Socială, Universitatea Central Lancashire

UNFPA (2009), *Parteneriat cu bărbații pentru a pune capăt violenței bazate pe gen: Practici care funcționează din Europa de Est și Asia Centrală*, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, New York

Femei ONU (2012), *Manual pentru planurile naționale de acțiune privind violența împotriva femeilor*, New York

Walby, S. (2009), *Globalizare și inegalități: Complexitate și modernități contestate*, Sage

Organizația Mondială a Sănătății/Școala de Igienă și Medicină Tropicală din Londra (2010), *Prevenirea partenerului intim și a violenței sexuale împotriva femeilor: luarea de măsuri și generarea de dovezi*, OMS, Geneva

Banca Mondială (2011), *Raportul privind dezvoltarea mondială 2012: Egalitatea de gen și dezvoltarea* (2011), Washington, DC

Toleranță zero (2010), *Informare: prevenirea primară*, publicație online

Articolul 12 – Obligații generale

1. Părțile vor lua măsurile necesare pentru a promova schimbări în tiparele sociale și culturale de comportament ale femeilor și bărbaților, în vederea eradicării prejudecăților, obiceiurilor, tradițiilor și a tuturor celorlalte practici care se bazează pe ideea inferiorității femeilor sau a rolurilor stereotipe pentru femei și bărbați.

2. Părțile vor lua măsurile legislative și de altă natură necesare pentru a preveni toate formele de violență acoperite de domeniul de aplicare al prezentei Convenții de către orice persoană fizică sau juridică.

3. Orice măsuri adoptate în temeiul prezentului capitol vor lua în calcul și vor aborda nevoile specifice ale persoanelor vulnerabilizate de anumite circumstanțe și vor plasa în centrul acestora drepturile omului ale tuturor victimelor.

4. Părțile vor lua măsurile necesare pentru a încuraja toți membrii societății, în special bărbații și băieții, să contribuie activ la prevenirea tuturor formelor de violență acoperite de domeniul de aplicare al prezentei Convenții.

5. Părțile se vor asigura că cultura, obiceiurile, religia, tradiția sau așa-numita „onoare” nu vor fi considerate drept justificare pentru orice acte de violență, acoperite de domeniul de aplicare al prezentei Convenții.

6. Părțile vor lua măsurile necesare pentru a promova programe și activități pentru împuternicirea femeilor.

RON

www.coe.int

Consiliul Europei este organizația lider în domeniul drepturilor omului pe continentul european. Aceasta include 46 de state membre, inclusiv toate statele membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat conceput să protejeze drepturile omului, democrația și preeminența dreptului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează punerea în aplicare a Convenției în statele membre.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE